

Reial Acadèmia de Medicina
de les Illes Balears

Sessió Inaugural

23 de gener de 2020

Palma de Mallorca
Illes Balears

Reial Acadèmia de Medicina
de les Illes Balears

Sessió Inaugural

23 de gener de 2020

Palma de Mallorca
Illes Balears

Aquest opuscle ha estat subvencionat en el marc de la col·laboració amb la Conselleria de Presidència, Cultura i Igualtat del Govern de les Illes Balears.

G CONSELLERIA
O PRESIDÈNCIA,
I CULTURA I IGUALTAT
B
/

EDITA

Reial Acadèmia de Medicina de les Illes Balears

www.ramib.org

Academia Asociada

Campaner, 4, baixos. 07003 Palma de Mallorca

Tel. 971 72 12 30

Email: inforamib@gmail.com

Pàgina web: <http://www.ramib.org>

© dels textos: els autors

Disseny i maquetació

Intelagencia Publicidad - www.intelagencia.es - intelagencia@intelagencia.es

Sessió inaugural del Curs Acadèmic 2020

PARAULES D'OBERTURA

de
l'Excm. Sr. **Macià Tomàs Salvà**
President

MEMÒRIA ACADÈMICA DE L'ANY 2019

pel
M. I. Sr. **Antoni Cañellas Trobat**
Secretari general

DISCURS INAUGURAL

*El càncer a Illes Balears:
situació i propostes preventives*

pel
M. I. Sr. **Javier Cortés Bordoy**
Acadèmic numerari

PREMIS I DISTINCIONS

Palma, 23 de gener de 2020

PARAULES D'OBERTURA

de

l'Excm. Sr. **Macià Tomàs Salvà**

President de la Reial Acadèmia de Medicina
de les Illes Balears

Autoritats,
M. Il·lres. Sres. i Srs. acadèmic,
Sres. i Srs.,

En obrir la sessió inaugural de l'any acadèmic 2020 vull agrair la protecció que l'Acadèmia rep de les conselleries de Presidència i de Salut, de Banca March, de la companyia ASISA i del Col·legi Oficial de Metges i el seu Patronat Científic. Gràcies també als nostres patrocinadors: les gerències de la Clínica Rotger i del Grup Quirónsalud, la família de metges Rosselló, el Col·legi Oficial d'Infermeria, l'Associació Espanyola Contra el Càncer a Balears i el Grup "Salut i Força". A aquesta llista fa pocs mesos s'ha afegit el Col·legi de Farmacèutics de Balears com a impulsor del premi per al millor estudi d'investigació en l'àmbit de les ciències farmacèutiques. No puc deixar d'expressar la satisfacció de veure la Reial Acadèmia ampliar la col·laboració amb els col·legis professionals de les ciències de la salut de Balears.

Les reials acadèmies territorials de medicina, sorgides de l'esperit de la Il·lustració i emparades per la Corona, van ésser creades dos segles enrere com a instruments de l'actuació dels poders públics per promoure la salut de la població i per impulsar el progrés de les ciències mèdiques, en els seus més alts nivells. Són organitzacions descentralitzades, amb personalitat jurídica pròpia i autonomia característica per tal de garantir millor les llibertats intel·lectuals, d'investigació i d'expressió. Les reials acadèmies de medicina són fruit de la llei i d'actes constitutius del poder públic i no de la voluntat privada ni del dret lliure d'associació. En aquest sentit és significativa la tutela que l'Acadèmia rep del Govern de les Illes Balears a través de les Conselleries de Presidència i de Salut des que el 1994 va ser transferida del Ministeri d'Educació i Ciència a la Comunitat Autònoma.

Tot seguit el nostre secretari general llegirà la memòria del curs precedent. D'aquesta voldria ressaltar la incorporació dels M. Il·lres. Srs. Antònia Barceló, Javier Garau, Jordi Reina i Joan Benajam com a nous acadèmics numeraris.

Després de la lliçó magistral, enguany a càrrec del M. Il·ltre. Sr. Javier Cortés, es remetraran les distincions del curs 2019. Felicitem els premiats, particularment els Drs. Antonio Pareja, Marta Pulido i Isabel Valadrón, que han adquirit la condició d'acadèmics corresponents, i el Dr. Joan Font Jaume, guardonat amb el premi a una trajectòria professional.

No res més, sinó desitjar a tots salut per aquest any que comença.

MEMÒRIA ACADÈMICA DE L'ANY 2019

pel

M. I. Sr. **Antoni Cañellas Trobat**

Secretari general de la Reial Acadèmia de Medicina
de les Illes Balears

Excm. Sr. President de la Reial Acadèmia de Medicina,
Digníssimes autoritats,
M. I. Sres. i Srs. Acadèmics,
Senyores i senyors,

Els Estatuts corporatius encarreguen al secretari general la lectura a la sessió inaugural de la memòria d'activitats del curs anterior. En faré una sumària presentació, atès que la relació detallada de les actuacions acadèmiques queda reflectida en la memòria impresa.

Sessió inaugural del curs acadèmic 2019

El dia 24 de gener de 2019, a les 19:30 hores, va tenir lloc a la sala d'actes de Can Campaner la solemne sessió d'obertura del curs acadèmic 2019.

Ocuparen la taula presidencial l'Excm. Sr. Macià Tomàs Salvà, president de la Reial Acadèmia de Medicina; l'Excm. Sr. Juan Cifuentes Álvarez, comandant general de Balears; la Sra. Patricia Gómez i Picard, consellera de Salut; l'Hble. Sr. Vicenç Thomàs i Mulet, vicepresident primer del Parlament; l'Excm. Sr. Llorenç Huguet Rotger, rector magnífic de la Universitat de les Illes Balears i el M. Il·ltre. Sr. Antoni Cañellas Trobat, secretari general de la Reial Acadèmia de Medicina.

Als seus seients respectius seguiren l'acte els M. Il·ltres. Sres. i Srs. acadèmics numeraris. La Molt Hble. Sra. Francina Armengol Socías, presidenta del Govern de les Illes Balears, ocupava el lloc d'honor a l'auditori. A les files de convidats seien altres autoritats autonòmiques, universitàries i col·legials i un nombrós públic omplia la sala.

Va obrir la sessió el president de l'Acadèmia amb unes paraules de benvinguda als assistents i altres d'agraïment als benefactors i patrocinadors de la Corporació. A més, va recordar el sentit de servei públic que l'Acadèmia ha d'imprimir a les seves activitats i va felicitar els guardonats amb els diferents premis convocats.

A continuació, la Molt Hble. Sra. Francina Armengol va dirigir als presents un breu parlament. Després d'agrair a l'Acadèmia el canvi de protocol de l'acte, atès que la seva agenda institucional la requeria al Consolat de Mar abans de l'acabament de la sessió inaugural, va continuar amb unes reflexions sobre el paper social de la Reial Acadèmia, a la qual va felicitar i animar a seguir la línia d'alt nivell científic assolit.

Després, el secretari general va llegir un resum de la memòria acadèmica del curs 2018.

Tot seguit, l'acadèmica numerària M. IIltre. Sra. Maria Pilar Roca Salom va pronunciar el discurs inaugural, *La sinèrgia entre la Medicina y la Bioquímica y Biología Molecular*.

Posteriorment, el secretari general va donar lectura a la relació dels premis i distincions concedits per la Reial Acadèmia durant el 2018 i va cridar a l'estrada els guanyadors, que reberen les distincions de mans de les autoritats. Acabada la cerimònia de lliurament dels premis, el secretari general va anunciar la convocatòria del premis del curs 2019.

Finalment, el president de la Reial Acadèmia va declarar obert el curs acadèmic 2019 en nom de S.M. el Rei i va clausurar la sessió.

Cooperació entre la Conselleria de Presidència i la Reial Acadèmia de Medicina

En vigor el Protocol general de col·laboració entre la Conselleria de Presidència i la Reial Acadèmia de Medicina, signat el 2017, la secretaria de la Corporació va rebre el mes d'agost passat la comunicació de la Conselleria de Presidència de que la sol·licitud de la subvenció corresponent a la convocatòria de 2019 havia estat valorada i aprovada, com els darrers anys.

La Conselleria de Presidència presta suport institucional a la Reial Acadèmia, atès que la nostra entitat compleix una finalitat d'interès públic, com és el foment de la recerca i de l'estudi en les diferents branques del coneixement biosanitari així com la divulgació de les ciències de la salut.

Col·laboració amb la companyia ASISA

Fruit del conveni de col·laboració signat fa dos anys amb la companyia ASISA, s'ha intensificat el programa anual de sessions científiques i s'han consolidat les activitats docents de formació en doctorat, coordinades amb la Universitat.

El conveni amb la companyia ASISA ha permès, a més, el foment de la difusió de l'activitat científica de l'Acadèmia posant a punt un canal de vídeo propi al lloc web de Youtube, on les conferències es troben a disposició dels interessats. El 2019 el canal acadèmic va registrar 4.007 visualitzacions.

Conveni de col·laboració amb el Col·legi de Farmacèutics de Balears

El dia 5 de novembre de 2019 va dur-se a terme l'acte de signatura d'un conveni de col·laboració entre la Reial Acadèmia i el Col·legi de Farmacèutics. En el seus

parlaments, els presidents de les dues entitats, Drs. Macià Tomàs Salvà i Antoni Real Ramis, es congratularen de l'acord que suposa que el Col·legi de Farmacèutics subvencioni un nou premi d'investigació destinat al millor estudi presentat en el camp de la farmacologia, en qualsevol del seus àmbits.

La concessió del nou premi se regirà segons les bases que estableix la Reial Acadèmia en la seva convocatòria anual de premis.

Ordenació, catalogació i digitalització de l'Arxiu acadèmic

El Servei de Biblioteca i Documentació de la Universitat de les Illes Balears, encarregat d'ordenar, catalogar i digitalitzar l'arxiu històric, ha finalitzat el 2019 les dues primeres tasques i ha iniciat la de digitalització documental, en base a una proposta d'ordre de prioritat. Convé assenyalar que els papers del fons "Acadèmia Mèdico-Pràctica de Mallorca" (1788-1800) es troben digitalitzats des d'una fase prèvia.

S'ha començat pel fons documental de la Pesta llevantina de l'any 1820, el més conegut i consultat pels investigadors. La seva manipulació ha provocat que algunes sèries es trobin en un estat de deteriorament prou avançat. Per això, i atès el proper bicentenari de l'epidèmia, resultava oportú continuar la tasca arxivística avançant el màxim possible en la seva digitalització per tal de facilitar-ne la consulta.

Els parts sanitaris, la correspondència, els oficis sanitaris i les actes de la Junta de Sanitat corresponents a la pesta negra de 1820 sumen uns 4.200 documents.

Igualment, s'ha acordat amb els investigadors de la Universitat el projecte d'editar el catàleg complet de l'arxiu històric de l'Acadèmia.

Medicina Balear

Seguint el programa de divulgació científica s'han editat sota la direcció de l'acadèmic M. Il·ltre. Sr. A. Arturo López González els tres números previstos de la revista científica *Medicina Balear* en format digital.

Convé ressaltar el patrocini que la publicació acadèmica rep de la Fundació Patronat Científic del Col·legi de Metges, dirigida per l'acadèmic numerari M. Il·ltre. Sr. Alfonso Ballesteros.

La revista, inclosa a la plataforma Biblioteca Digital de les Illes Balears, ha augmentat el 2019 la visibilitat i difusió. Així, durant 2019, la col·lecció digital de la revista suma un total de 467.963 descàrregues d'articles i de 15.511 més en exemplars sencers. *Medicina Balear* ocupa el primer lloc en el rànquing de publicacions de caire científic i sanitari de la plataforma universitària balear. A aquestes xifres cal afegir les 13.514 visites i les 103.377 descàrregues d'articles efectuades pels usuaris del web propi de la revista, www.medicinabalear.org.

Sessions de govern

Durant el curs 2019 es van celebrar nou sessions de govern ordinàries –als efectes d’organització interna i del seguiment de les activitats acadèmiques– i sis més d’extraordinàries.

En la sessió extraordinària del 5 de febrer va resultar elegit acadèmic numerari el Dr. Javier Garau Alemany; en la corresponent del 7 de maig va resultar proclamat membre numerari electe el Dr. Jordi Reina Prieto i en la del 2 de juliol ho va ésser el Dr. Joan M. Benejam Gual. Finalment el dia 3 de desembre es celebraren tres sessions extraordinàries més: la primera, per cobrir una plaça vacant d’acadèmic numerari de la Corporació; la segona per procedir a la votació del premis i distincions convocats en el curs 2019 i la darrera per a l’elecció d’acadèmics corresponents.

Recepció de nous acadèmics numeraris

El dia 6 de novembre de 2018 havia resultat escollida acadèmica numerària la **M. II·ltre. Sra. Antònia Barceló Bennassar**, especialista en Anàlisis Clíniques (1987) i doctora en Medicina (2002). Adjunta al servei d’Anàlisis Clíniques de l’Hospital Son Dureta (1987) i després al de Son Espases, és responsable de la secció d’hormones (1995) i membre de la comissió d’investigació del mateix hospital (2008). A més, és cap de grup de l’àrea d’investigació en les síndromes d’apnees del son al IdISBa i membre del grup CIBER d’investigació en patologia respiratòria. La solemne sessió de la seva entrada va celebrar-se el dia 21 de març de 2019. La recipiendària va llegir el discurs *El camí cap al son i el retorn a la vigília: un cicle vital que impacta en la salut*.

El M.I. Sr. Pere Riutord Sbert va contestar el discurs en nom de l’Acadèmia.

Per acabar, el president va imposar la medalla corporativa a la nova acadèmica i li va lliurar el diploma acreditatiu.

La sessió de l’ingrés del **M. II·ltre. Sr. Javier Garau Alemany** va tenir lloc el 13 de juny de 2019, amb la solemnitat que marca el protocol.

El Dr. Javier Garau va llicenciar-se en Medicina i Cirurgia a la Universitat Complutense (1970) i és doctor per la Universitat de Barcelona (2004). Després d’especialitzar-se en Medicina interna i malalties infeccioses al Michael Reese Hospital de Chicago (1971-1974) va exercir de professor associat a la Universitat de Barcelona (1982-2010). Va ésser cap del departament i del servei de Medicina a l’Hospital Universitari Mutua de Terrassa (1984-2010) i des del 2016 és director mèdic de la Clínica Rotger Quirónsalud. El Dr. Garau Alemany va pronunciar el discurs *El reto de la vejez: biología del envejecimiento, medicina y sociedad*. En nom de l’Acadèmia va contestar-li el M.I. Sr. Josep Francesc Forteza Albertí.

Seguidament, el nou acadèmic va rebre de mans del president la medalla i el diploma acreditatiu.

L'acte solemne de recepció acadèmica del **M. II·ltre. Sr. Jordi Reina Prieto** va celebrar-se el 17 d'octubre de 2019.

Llicenciat en Medicina i Cirurgia (1980) i doctor per la Universitat Autònoma de Barcelona (1989), el Dr. Jordi Reina va cursar l'especialitat en Microbiologia i Parasitologia mèdica a l'Hospital Vall d'Hebron de Barcelona (1986). Des del 1995 és responsable de la Unitat de Virologia de l'Hospital de Son Espases. És acadèmic corresponent de la Reial Acadèmia de Farmàcia de Catalunya (2009) i ha estat guardonat amb el premi Ramon Llull (2007).

El nou acadèmic va llegir el discurs *El llarg i tortuós camí cap a la vacuna universal de la grip*. Va contestar-li, en nom de l'Acadèmia, el M.I. Sr. José Luis Olea Vallejo.

Després, el president va imposar la medalla corporativa al nou acadèmic i li va entregar el diploma acreditatiu.

El 12 de novembre de 2019 la sala d'actes de Can Campaner va acollir la solemne sessió de recepció acadèmica del **M. II·ltre. Sr. Joan M. Benejam Gual**.

Llicenciat en Medicina i Cirurgia per la Universitat de Saragossa (1991) i doctor per la de les Illes Balears (2014), el Dr. Joan M. Benejam va cursar a l'Hospital Miguel Servet de la capital aragonesa l'especialitat en urologia (1997). Des del 2001 és cap del Servei d'Urologia de l'Hospital de Manacor i exerceix també la direcció dels serveis d'urologia de la xarxa sanitària del Grup Juaneda.

El recipiendari va pronunciar el discurs *Tractament de la Hiperplàsia Benigna de pròstata: innovació i evidència*. La contestació en nom de l'Acadèmia va anar a càrrec de l'Excm. Sr. Macià Tomàs Salvà.

Per acabar, el president va imposar la medalla de la Corporació al nou acadèmic i li va lliurar el diploma acreditatiu.

Nous acadèmics corresponents

El dia 3 de desembre de 2019, en sessió extraordinària, van resultar elegits acadèmics corresponents, per unanimitat:

El **Dr. Antonio Pareja Bezares**, llicenciat en Medicina i doctor en Ciències mèdiques bàsiques per la Universitat de les Illes Balears (2015). És especialista en Medicina Preventiva i Salut Pública i màster en Epidemiologia. Responsable de la Unitat d'Epidemiologia i control d'Infeccions a l'Hospital Son Llàtzer des de l'any 2002, actualment és assessor en el Gabinet de la Ministra de Sanitat, Consum i Benestar social.

La **Dra. Marta Pulido Mestre**, doctora en Medicina, acreditada per la American Medical Writers Association, va seguir la formació de post-grau com a editora mèdica a la *Section of Scientific Publications* de la Clínica Mayo, (Rochester, Minnesota). Editora mèdica de la PanAmerican Health Organization i autora del capítol "*Información científica en Medicina Interna*" del tractat *Farreras-Rozman* de Medicina Interna, va publicar el primer *e-book* escrit en espanyol i anglès titulat, "Cómo publicar artículos en revistas biomédicas de impacto".

Sessions científiques

Durant el curs 2019 s'han celebrat les habituals sessions científiques per donar a conèixer i debatre temes d'interès científic i social en matèria de salut.

S'han produït un total de 16 sessions científiques, set d'elles extraordinàries. Es troben accessibles a la xarxa, gravades, en el canal acadèmic del lloc web Youtube.

5 de febrer de 2019. Sessió científica *Cirugía robótica: ¿evolución quirúrgica o revolución tecnológica?*, a càrrec del Dr. Jordi Ponce i Sebastià, cap del Servei de Ginecologia de l'Hospital Universitari de Bellvitge, de Barcelona.

Va presentar el conferenciant el M. Il·ltre. Sr. Javier Cortés i va moderar el posterior col·loqui el president, l'Excm. Sr. Macià Tomàs Salvà.

5 de març de 2019. Sessió científica *El valor de la Medicina Familiar y Comunitaria*, de la ma de la Dra. Verónica Casado Vicente, doctora en Medicina i Premi "Médico cinco estrellas 2018" de la Organización Mundial de Médicos de Familia (WONCA). El M. Il·ltre. Sr. Joan March va exposar el perfil professional de la conferenciant i va moderar el debat el president de l'Acadèmia.

2 d'abril de 2019. Sessió científica *El projecte alfa-estimulina. Una molècula per a la modulació no hormonal de la libido masculina*. El ponent, el Prof. Antoni Gelabert Mas, és cap de servei emèrit d'Urologia de l'Hospital del Mar, de Barcelona, i catedràtic d'Urologia de la Universitat Autònoma de Barcelona. A més, és acadèmic corresponent de la Reial Acadèmia de Medicina de les Illes Balears.

La presentació del conferenciant va anar a càrrec del M. Il·ltre. Sr. Fèlix Grases i va ordenar el debat posterior el president.

7 de maig de 2019. Sessió científica *Los nuevos desafíos en implantología oral: casos extremos*, a càrrec del Dr. Jorge Caubet Biayna, doctor en Medicina, fellow del European Board on Maxillofacial Surgery, i codirector de la Clínica GBCOM de Palma. Va presentar el conferenciant el M. Il·ltre. Sr. Pere Riutord i va regular l'acte el president de l'Acadèmia.

4 de juny de 2019. Sessió científica *Microcirurgia vascular en la Cirurgia Plàstica i Reparadora*. El conferenciant, el Dr. Jaume Estrada Cuxart, és cap de Servei de Cirurgia Plàstica i Reparadora de l'Hospital Universitari Son Espases de Palma. Els seus mèrits i trajectòria professional van ser exposats pel M. Il·ltre. Sr. Alfonso Ballesteros i va moderar el col·loqui el president.

2 de juliol de 2019. Sessió científica *Analizando los circuitos neuronales de la memoria desde una perspectiva interdisciplinar*. Va anar a càrrec del Dr. Santiago Canals, investigador científic del CSIC al Institut de Neurociències d'Alacant i del

Prof. Claudio R. Mirasso Santos, catedràtic de Física i investigador de l'Institut de Física Interdisciplinària i Sistemes Complexos (CSIC-UIB).

Els ponents van ser presentats pel M. II·ltre. Sr. Fèlix Grases. Va ordenar el torn de preguntes el president de la Corporació.

1 d'octubre de 2019. Sessió científica conjunta amb el Cercle d'Economia de Mallorca, *¿A quién hablan los expertos? Una reflexión sobre economía, medicina y humanidades*, exposició del Prof. Antón Costas Comesaña, catedràtic d'Economia de la Universitat de Barcelona i president de la Fundación Círculo de Economía.

Va presentar el conferenciant el president del Cercle d'Economia de Mallorca, el Dr. José Mª Vicens Gómez, que també va moderar el diàleg ulterior amb el president de l'Acadèmia.

5 de novembre de 2019. Sessió científica *La conquista del fondo de ojo*, a càrrec del Dr. Borja Corcóstegui Guraya, director mèdic del Instituto de Microcirugía ocular IMO de Barcelona.

D'exposar la biografia professional del conferenciant va encarregar-se el M. II·ltre. Sr. José Luis Olea. El president de l'Acadèmia va moderar el posterior debat.

3 de desembre de 2019. Sessió científica *Avances terapéuticos en la leucemia promielocítica aguda y otras leucemias mieloides agudas*. El conferenciant va ésser el Dr. Miguel Ángel Sanz Alonso, investigador emèrit de l'Institut d'Investigació Sanitària de l'Hospital La Fe i professor honorari del Departament de Medicina de la Universitat de València.

Va ocupar-se de presentar el convidat el M. II·ltre. Sr. Joan Besalduch, i el president va ordenar el col·loqui consecutiu.

A més de les sessions científiques precedents s'han celebrat durant el curs 2019 les següents, amb caràcter extraordinari:

10 de juny de 2019. Coorganitzada amb la Universitat de les Illes Balears, va portar-se a cap *la Presentació de l'arxiu històric de la Reial Acadèmia de Medicina de les Illes Balears*, sessió de la ma del Sr. Miquel Pastor Tous, director del Servei de Biblioteca i Documentació de la Universitat de les Illes Balears i del Dr. Miquel Amengual Bibiloni, responsable de la catalogació i digitalització de l'arxiu acadèmic.

La presentació dels ponents i la moderació del debat va anar a càrrec del president de l'Acadèmia.

9 de juliol de 2019. Sessió científica conjunta amb el Col·legi Oficial de Metges, *El impacto de la tecnología CRISPR en la biomedicina*, a càrrec del Prof. Francisco José Martínez Mojica, titular del Departament de Fisiologia Genètica i Microbiologia de la Universitat d'Alacant.

Va presentar el conferenciant el M. II·ltre. Sr. Joan Besalduch i regularen el col·loqui el president de l'Acadèmia i la presidenta del Col·legi de Metges, la Dra. Manuela García, que va clausurar l'acte.

23 de setembre 2019. Sessió científica en el marc del *IV Programa Experto en Política Sanitaria y Farmacoeconomía*, organitzada pel Centre de Recerca en Economia i Salut de la Universitat Pompeu Fabra, orientada a estudiar en aquesta edició de 2019 les *Perspectives generals en Farmacoeconomia: les teràpies avançades*.

Va obrir l'acte el president de l'Acadèmia i, tot seguit, el Prof. Guillem López-Casasnovas, director del Programa, va presentar el ponent, el Dr. Pere Ibern i Regàs, investigador en economia i salut, que va parlar sobre *Aspectos clave para la mejora de la salud poblacional: una agenda para la acción*.

10 d'octubre de 2019. Sessió científica conjunta amb la Reial Acadèmia de Farmàcia de Catalunya (RAFC): *Què hi ha de nou en la clínica i la biologia de les infeccions per legionel·la?* Els ponents van ser el M. II·ltre. Sr. Sebastià Crespí Rotger, farmacèutic analista, acadèmic numerari de la RAMIB i corresponent de la RAFC, i el M. II·ltre. Sr. Javier Garau Alemany, metge internista i acadèmic numerari de la RAMIB.

Van presidir la sessió l'Excm. Sr. Macià Tomàs Salvà, president de la RAMIB, i l'Excm. Sr. Pere Berga Martí, vicepresident de la RAFC. Van presentar els ponents el Sr. Miquel C. Aguiló Juanola, acadèmic delegat a Balears de la RAFC i acadèmic corresponent de la RAMIB, i el M. II·ltre. Sr. Joan Besalduch, acadèmic numerari de la RAMIB.

24 d'octubre de 2019. Sessió científica extraordinària *La recerca biomèdica a les Illes Balears. Passat, present i futur*. El conferenciant, el Dr. Miquel Fiol Sala, és director científic de l'Institut d'Investigació Sanitària de les Illes Balears (IdISBa). El conferenciant va ésser presentat pel M. II·ltre. Sr. Félix Grases. El president de l'Acadèmia va moderar el posterior diàleg.

26 de novembre 2019. Sessió científica extraordinària en format de dues taules rodones successives, coorganitzada amb el Col·legi Oficial de Metges, la Universitat de les Illes Balears, la Comandància General de Balears i el Centre de Història i Cultura Militar, sobre *El general metge Bernat Riera Alemany (1864-1926), en el seu temps*. Va obrir l'acte el president, l'Excm. Sr. Macià Tomàs Salvà, que va encarregar-se de presentar també els ponents de la primera taula: el Dr. Antoni Marimón Riutort, professor titular d'Història Contemporània de la UIB, que va dissertar sobre *El temps del general Riera: de la Restauració monàrquica al directori de Primo de Rivera i el coronel Sr. Juan Billón Laá*, que va referir-se a *La trayectoria militar del inspector médico Riera Alemany (1889-1926)*.

La presentació dels ponents de la segona taula va anar a càrrec del Dr. Alfonso Ballesteros, per delegació de la presidenta del Col·legi Oficial de Metges. Va intervenir primer el Dr. Pere Salas Vives, professor associat d'Història Contemporània de la UIB, que va exposar *El general metge Bernat Riera, en la reforma sanitària de Mallorca* i, després, el M. II·ltre. Sr. Josep Tomàs Monserrat, acadèmic numerari i bibliotecari del Col·legi Oficial de Metges, amb la ponència *La obra científica del Dr. Bernat Riera*. Va clausurar la sessió amb un parlament l'Excm. Sr. Fernando García Blázquez, comandant general de Balears.

12 de desembre de 2019. Sessió científica coorganitzada amb el Col·legi Oficial de Metges i l'Associació Espanyola contra el Càncer a Balears, *Enfermedad metastásica peritoneal, ¿hacia dónde vamos?*, a càrrec del Dr. Rafael Morales Soriano, coordinador de la Unitat de Cirurgia Oncològica Peritoneal de l'Hospital Universitari Son Espases, de Palma. Presidí la taula el vicepresident, M. Il·ltre. Sr. Fèlix Grases. Els mèrits del ponent van ser presentats per l'acadèmic numerari i president de l'AECC-Balears M. Il·ltre. Sr. Javier Cortés Bordoy. Va moderar el col·loqui ulterior la Dra. Manuela García Romero, presidenta del COMIB.

Activitats docents coordinades amb la UIB: formació en doctorat

Els membres de la comissió acadèmica de formació en doctorat, coordinada pel M. Il·ltre. Sr. Fèlix Grases Freixedas, van avaluar els projectes de tesis doctorals 2019, presentats en sessió pública. S'avaluaren els projectes en el marc de les activitats en doctorat que la Reial Acadèmia realitza d'acord amb la Universitat.

Els dies 29 de maig de 2019 i 5 de juny es van celebrar a la sala d'actes acadèmica les sessions corresponents, amb el patrocini de la companyia ASISA. Un total d'onze doctorands van exposar els seus projectes de tesi, contestaren les preguntes i reberen els comentaris i consells dels acadèmics.

Posteriorment, la comissió acadèmica va emetre els certificats de valoració dels treballs presentats que els doctorands lliuraren a la secretaria de la Universitat.

Altres actes acadèmics

El dia **19 de juny 2019**, amb motiu del 90è aniversari del Prof. Ciril Rozman Borstnar, acadèmic d'honor, el president de la Corporació va desplaçar-se acompanyat del M. Il·ltre. Sr. Alfonso Ballesteros a Barcelona, per oferir-li una placa com a mostra d'admiració i afecte.

Varen ésser rebuts pel Prof. Rozman al seu despatx professional de l'Hospital Clínic, on continua exercint admirablement la Medicina. El Prof. Rozman va mostrar-se molt agraït a l'Acadèmia per aquest reconeixement.

El dia **7 de novembre de 2019** va celebrar-se a la sala acadèmica de Can Campaner l'exposició pública dels treballs finalistes de fi de grau o màster relacionats amb la recerca oncològica i la consideració sobre la malaltia, per part dels seus autors, alumnes de la UIB.

Hi va haver dues categories: treballs sobre atenció, promoció de la salut i prevenció des de la perspectiva biopsicosocial i treballs sobre Ciències bàsiques.

Després de les exposicions dels finalistes, el jurat format pels Drs. Fèlix Grases, vicepresident de la Reial Acadèmia, Javier Cortés, president de l'AECC-Balears i Antoni Aguiló, vicerector de Campus, Cooperació i Universitat saludable, va deliberar i elegir els guanyadors, acompanyats del president de l'Acadèmia. A l'acte posterior de lliurament dels guardons va incorporar-se la Sra. Maria Antònia Font, directora general de salut pública i participació.

14 de novembre de 2019. *Taller para la realización de póster científico*, a la seu del Col·legi Oficial de Metges, activitat coorganitzada per la Reial Acadèmia de Medicina. Va anar a càrrec de la Dra. Marta Pulido Mestre, acadèmica corresponent i reconeguda autoritat en la matèria.

Col·laboracions de la Reial Acadèmia

18 de març 2019. Activitat divulgativa organitzada per l'AECC, *La prevenció integral del càncer de coll d'úter*, que va comptar amb la col·laboració de la Reial Acadèmia de Medicina. Va anar a càrrec del Dr. F. Xavier Bosch, responsable del Programa d'Investigació en Epidemiologia del Càncer de l'Institut Català d'Oncologia (ICO). La conferència va tenir lloc al saló d'actes del Col·legi Oficial de Metges.

25 de maig de 2019. Activitat divulgativa de l'AECC, *Diagnóstico precoz del cáncer de pulmón*. Amb la col·laboració de la Reial Acadèmia, la conferència va anar a càrrec del Dr. Laureano Molins López-Rodó, responsable del Servei de Cirurgia Toràcica de l'Institut del Tòrax de l'Hospital Clínic de Barcelona i president de l'AECC-Catalunya. El ponent fou presentat pel M. Il·ltre. Sr. Javier Cortés, acadèmic numerari i president de l'AECC-Balears.

Cèdula fundacional 1788

El dia 3 de desembre de 2019, en sessió ordinària de govern, va acordar-se concedir la distinció "Cèdula Fundacional 1788" del curs acadèmic 2019 al **Servei de Biblioteca i Documentació de la Universitat de les Illes Balears**, per la tasca d'ordenació, catalogació i digitalització de l'arxiu històric de la Reial Acadèmia.

Miscel·lània

Els dies **24 i 25 de gener 2019** va tenir lloc la *XXIX Reunió dels grups de litiasi, endourologia, laparoscòpia i robòtica*, de la qual va ésser copresident d'honor el M. Il·ltre. Sr. Fèlix Grases Freixedas mentre que el M. Il·ltre. Sr. Joan M. Benejam Gual va exercir la presidència del comitè organitzador.

El dia **30 de març de 2019** el M. Il·ltre. Sr. Josep Tomàs Monserrat va rebre la distinció *Estàtua Rei Jaume III*, en un emotiu acte celebrat a la sala gran de l'Ajuntament de Lluçmajor, la seva vila natal. En la cerimònia van lloar la trajectòria vital del guardonat el batle de Lluçmajor, Sr Gori Estarellas; el Sr. Juan José Sánchez, en representació del Col·legi de Metges; el Dr. Ramon Lizana i el M. Il·ltre. Sr. Alfonso Ballesteros, antic president de la Reial Acadèmia de Medicina.

El dia **7 de maig de 2019** el M. Il·ltre. Sr. Antoni Cañellas Trobat va fer donació a la Reial Acadèmia d'una publicació, l'atlas de les *Leçons de Médecine Légale* del Prof. Mateu Orfila Rotger, de 1826, que es va editar per complementar les lliçons del curs de Medicina Legal que el Prof. Orfila impartia aquells anys a la Facultat de Medicina de La Sorbona. És la primera edició completa que fou editada per la *Librairie de l'Académie Royale de Médecine* de França.

El M. Il·ltre. Sr. Pere Riutord Sbert dins el curs 2019-20 a l'Escola Universitària d'Odontologia ADEMA, duu a terme les activitats de president del Consell assessor per a la recerca i de professor responsable de l'assignatura "Odontologia basada en l'evidència científica".

El dia **24 d'octubre de 2019** el M. Il·ltre. Sr. Joan Besalduch Vidal va rebre un homenatge de la Societat Espanyola d'Hematologia i Hemoteràpia a València, per haver estat el primer a descriure a la seva tesi doctoral les cèl·lules mare hematopoïètiques en la sang del cordó umbilical i preveure la creació dels bancs de sang de cordó crio-preservats.

El dia **5 de novembre 2019**, en sessió ordinària, la Reial Acadèmia va acordar concedir una placa d'agraïment al Sr. Joan Calafat Coll, director de la publicació sanitària *Salut i Força*, per la constant col·laboració en la difusió de les activitats científiques de la Reial Acadèmia.

S'ha instal·lat a la sala administrativa de l'Acadèmia una llibreria-expositor de tres cossos per col·locar els llibres de més vàlua i s'ha procedit a l'allargament de la taula de la sala de juntes.

L'Acadèmia ha adquirit una segona càmera de vídeo Sony PXW-X70 per millorar la qualitat i amenitat de les sessions científiques accessibles al canal propi de Youtube, amb el patrocini de la companyia ASISA.

DISCURS INAUGURAL

El càncer a Illes Balears: situació i propostes preventives

pel

M. I. Sr. **Javier Cortés Bordoy**

Acadèmic Numerari

Excel·lentíssim Senyor President de la Reial Acadèmia de Medicina de les Illes Balears,
Digníssimes Autoritats,
Molt Il·lustres Senyores i Senyors Acadèmics Numeraris,
senyores i senyors, amics:

P arlar de càncer i treballar en càncer ha estat i és una constant en la vida professional de qui té l'honor de dirigir-los la paraula. Per tant avui, dia d'or en la meua trajectòria, ni podia ni havia d'escapar d'aquesta realitat. Parlem doncs de càncer, d'aquesta malaltia que apareix més o menys descrita per primera vegada en papirs egipcis de l'any 1600 a. C, encara que va ser Hipòcrates el primer a utilitzar el terme *carcinos*, relatiu al cranc, perquè va relacionar amb la forma del cos del cranc el creixement anormal que ell havia detectat en certs carcinomes cutanis. Però amb tot el respecte, oblidem per uns moments a Hipòcrates i anem a l'actualitat, parlem de l'avui del càncer, d'aquesta malaltia que cada vegada coneixem millor i que, en conseqüència, hauríem de ser capaços de prevenir millor. Ho fem? Intentem respondre a aquesta pregunta.

El càncer es la segunda causa de mortalidad en España¹, precedido por las enfermedades del sistema circulatorio y seguido por las del sistema respiratorio. En Islas Baleares² en 2018 se diagnosticaron 5.670 cánceres, 2.385 en mujeres y 3.285 en hombres, generando una tasa por 100.000 habitantes de 502, 421 en mujeres y 565 en hombres. La **tabla 1** detalla el número de casos registrados de los diez cánceres más incidentes en 2018 en Islas Baleares:

Tabla 1

TIPO DE CÁNCER	Nº DE CASOS INCIDENTES
Colo-rectal	782
Mama	735
Próstata	707
Pulmón	590
Otros piel	412
Vejiga urinaria	280
Riñón	178
Linfoma no Hodgkin	171
Páncreas	160
Estómago	140

Datos esperados: cáncer colo-rectal el más incidente al sumarse ambos sexos, con el de mama en primer lugar en las mujeres y el de próstata en hombres, perseguidos de cerca por la amenazante sombra del cáncer de pulmón.

En la siguiente **tabla 2** se detallan los diez cánceres que lideraron en 2018 la mortalidad por cáncer en Islas Baleares²:

Tabla 2	TIPO DE CÁNCER	MORTALIDAD: N° DE CASOS
	Pulmón	556
	Colo-rectal	286
	Páncreas	158
	Mama	150
	Próstata	125
	Hígado	110
	Vejiga urinaria	108
	Estómago	95
	Leucemia	79
	Cerebro	65

Salto a la primera plaza del cáncer de pulmón, un cáncer mayoritariamente evitable, que dobla la mortalidad por cáncer colo-rectal y aparición en tercer lugar del cáncer de páncreas, un tumor maligno que representa ahora mismo una gran preocupación preferente del mundo investigador, con el grupo del Dr. Mariano Barbacid trabajando en cabeza desde el Centro Nacional de Investigaciones Oncológicas, con la financiación principal de la Asociación Española contra el Cáncer, y aportando resultados altamente esperanzadores en el medio plazo³. Detrás, el cáncer de hígado, que no aparece entre los diez más incidentes, un cáncer relacionado fundamentalmente con el consumo alto de alcohol y la infección por el virus de la hepatitis B, evitable por vacunación.

En sentido estricto las dos tablas, incidencia y mortalidad, no pueden ser comparadas, ya que la de mortalidad recoge fallecimientos por casos mayoritariamente prevalentes no relacionables por tanto con los estrictamente incidentes.

Será interesante para evaluar tendencias comparar los datos de 2018 con los de 2012, año en el que se diagnosticaron en Islas Baleares 5.314 cánceres, 2.242 en mujeres y 3.072 en hombres, generando una tasa por 100.000 habitantes de 475, 401 en mujeres y 549 en hombres. Las tablas siguientes recogen los datos 2012²:

Tabla 3	TIPO DE CÁNCER	N° DE CASOS INCIDENTES
	Colo-rectal	710
	Mama	676
	Próstata	643
	Pulmón	534
	Otros piel	373
	Vejiga urinaria	345
	Riñón	162
	Linfoma no Hodgkin	158
	Páncreas	146
	Estómago	145

Tabla 4

TIPO DE CÁNCER	MORTALIDAD: N° DE CASOS
Pulmón	491
Colo-rectal	301
Páncreas	114
Mama	135
Próstata	117
Hígado	110
Vejiga urinaria	114
Estómago	89
Leucemia	75
Cerebro	67

En el análisis comparativo 2012 - 2018 puede comprobarse un cierto incremento en la tasa poblacional de incidencia, 475 versus 502. Llama la atención que en números redondos hay un 10% más de incidencia en cada uno de los cuatro primeros cánceres. La clasificación de la mortalidad no registra cambio alguno, los diez primeros en 2012 son los diez primeros en 2018 y las diferencias entre ellos se mantienen.

Voldria dedicar uns minuts a precisar la situació en Illes Balears relativa al melanoma i al càncer de cèrvix, dos tipus de càncer de gran interès per raons diferents.

El melanoma està considerat històricament com un tipus molt agressiu de càncer de pell i del que ha estat denunciat un fort increment en la seva incidència a Europa en l'últim decenni. La Societat Europea d'Oncologia Mèdica informa textualment⁴ que “cada any es diagnostica amb melanoma a 15 de cada 100.000 persones, una xifra que va en augment en gairebé tots els països europeus”. Aquesta predicció no es compleix en Illes Balears, on la incidència roman pràcticament estable, 112 casos el 2012, 117 el 2018, amb mortalitats també estables de nivell baix, el 21% el 2012, 19% el 2018. Atès que una fracció alta de melanomes està relacionada amb la presa excessiva i inadequada de sol⁵, és molt probable que la bona cultura de sol i protecció cutània promoguda a la nostra Comunitat per les Institucions Sanitàries, els Col·legis Professionals i l'Associació Espanyola contra el Càncer estigui a la base d'aquestes dades, sumades, en quant a pronòstic, a les potents innovacions incorporades a les línies terapèutiques que introdueixen la teràpia biològica (immunoteràpia) com a nou tractament amb bons resultats demostrats^{6, 7}, i en aplicació entre nosaltres. Seguim en aquesta tasca, preventiva i terapèutica, i despullem d'un cop al melanoma de la seva aura molt amenaçador.

Quaranta-tres càncers de cèrvix diagnosticats el 2012; 45, en 2018. 18 morts el 2012, 16 el 2018. Xifres estables però inacceptables. Per què? Al maig 2018 l'Organització Mundial de la Salut (OMS) ha declarat al càncer de cèrvix com al primer càncer eliminable⁸. És factible o és un somni? Per descomptat que és factible: La raó és el coneixement exacte de la seva causa necessària⁹, una infecció no controlada per virus papil·loma humà (VPH). Això ha fet possible la suma d'una acció de prevenció

primària de gran seguretat, eficàcia i eficiència, la vacunació contra el VPH, amb la implantació de programes de detecció precoç amb la determinació de VPH en primera línia, redissenyats i adaptats a l'evidència disponible, altament eficaços i eficients^{10, 11}. Apliquem aquestes estratègies a Espanya i a Illes Balears? El discutirem en un moment.

La tendència a l'increment de la incidència del càncer registrada a Illes Balears –taxa poblacional 2012 de 475, de 502 a 2018, dades abans esmentats– i denunciada a nivell de tot Espanya per la Societat Espanyola d'Oncologia Mèdica (SEOM)¹², provocarà si no hi posem remei que el càncer es convertirà en la primera causa de mortalitat al nostre país. Què podem fer? Treballar en l'aplicació de les mesures de prevenció primària i secundària que tenim disponibles. És una prioritat sanitària. Amb hàbits de vida saludable que incloguessin per lluitar contra l'obesitat alimentació sana i equilibrada i exercici físic adaptat a edat i condició, eliminació del tabaquisme i consum molt moderat i ocasional de l'alcohol, previndríem –evitaríem– no menys de tres cada deu d'aquests càncers. Si a aquest estil de vida –no gaire allunyat de la nostra tradició mediterrània en vies d'oblit– li afegíssim la prevenció primària disponible –cultura adequada de sol, vacunació enfront dels virus papil·loma humà i de l'hepatitis B– i secundària –diagnòstic precoç– de aquells càncer dels que és possible –mama, còlon, coll d'úter– la taxa preventiva pujaria, en estimació prudent, per sobre del 50% per cent. Les recomanacions de l'OMS referent a totes aquestes accions, la majoria d'elles de gestió sanitària bàsica, són molt clares¹³. Detallaré les més importants i discutiré el grau del seu seguiment a Espanya i a Illes Balears.

• **En cuanto al tabaquismo:**

- Aumentar los impuestos especiales y los precios aplicados a los productos de tabaco.
- Utilizar un empaquetado normalizado con advertencias sanitarias gráficas grandes en todos los paquetes de tabaco.
- Promulgar y aplicar una prohibición total de la publicidad, la promoción y el patrocinio del tabaco.
- Eliminar la exposición al humo de tabaco ajeno en todos los lugares de trabajo interiores, lugares públicos y transportes públicos.
- Proporcionar apoyo gratuito, eficaz y generalizado, que incluya asesoramiento profesional y el servicio de una línea telefónica gratuita, para ayudar a abandonar el hábito de fumar a quienes lo deseen.

Puede afirmarse sin duda alguna que cada una de estas recomendaciones ha sido puntualmente formulada en España por la Autoridad Sanitaria, con el apoyo firme de la Asociación Española contra el Cáncer. El resultado fue muy positivo inicialmente, pero debe denunciarse un repunte claro del consumo de tabaco en los últimos años, especialmente en mujeres jóvenes¹⁴. La petición formulada por la Organización de Consumidores y Usuarios (OCU) de que se prohíba fumar en espacios deportivos y en coches cerrados con niños en el interior ha surgido con fuerza, sin respuesta por el momento¹⁵. También numerosas terrazas de bares se han convertido en cubículos más o menos aireados donde fumar se ha convertido en práctica más o menos habitual.

La denuncia de esta situación, otra vez formulada por la OCU en mayo 2019 15, no parece que haya producido de momento resultados apreciables.

Una fracción importante de cánceres de riñón y vejiga urinaria, de boca, laringe y tráquea y nueve de cada diez cánceres de pulmón están etiológicamente relacionados con el consumo de tabaco¹⁶, que, en trágico resumen, es el responsable de uno de cada tres cánceres que sufrimos, es el factor oncogénico más potente identificado. No dejemos de luchar contra él, educando para que no se inicie en su consumo y ayudando al fumador a que pueda dejarlo. El trabajo al respecto de la Red Sanitaria Pública y de la Asociación Española contra el Cáncer¹⁷ es constante, con buenos resultados. Sigamos con él.

También debemos estar atentos a los buenos indicios recién publicados relativos a la prevención secundaria del cáncer de pulmón^{18,19}, que señalan que con toda probabilidad practicar tomografía axial computarizada de baja intensidad a grandes fumadores –más de veinte cigarrillos al día durante más de veinte años– puede redundar en detectarles estadios clínicos uno de cáncer de pulmón, tumores pequeños asintomáticos no diagnosticables ahora y que gozarían de un excelente pronóstico. Es mandatorio estar muy pendientes de las informaciones al respecto que se vayan publicando.

• **En cuanto al consumo de alcohol:**

- Aumentar la concienciación sobre la magnitud de los problemas causados por el consumo nocivo del alcohol, recurriendo a programas de sensibilización y a investigaciones operacionales.
- Aumentar los impuestos especiales aplicados a las bebidas alcohólicas.
- Promulgar y aplicar prohibiciones o restricciones integrales a la publicidad del alcohol.
- Promulgar y aplicar restricciones a la disponibilidad física de alcohol al por menor, reduciendo los horarios de venta.
- Promulgar y aplicar una edad mínima apropiada para la adquisición o el consumo de bebidas alcohólicas.
- Llevar a cabo actividades de prevención, tratamiento y atención de los trastornos por consumo de alcohol en los servicios de salud y sociales.

Partiendo del hecho obvio de que el consumo de alcohol forma parte de nuestra cultura social más arraigada y de que existe un entorno tolerante relativo a su consumo y constatado el hecho de que hubo, hay y con toda probabilidad habrá una intensa labor educativa relativa al consumo de alcohol ejecutada por las Autoridades Sanitarias, debe señalarse que la situación actual es todo menos satisfactoria. El último informe disponible del Ministerio de Sanidad, Consumo y Bienestar Social²⁰ aporta informaciones muy preocupantes:

- En población general, de 15 a 64 años, el consumo de alcohol se ha mantenido en cifras elevadas pero estables durante el periodo 1997-2007, salvo por un reciente y ligero repunte iniciado en 2009. Sin embargo, se constata un aumento de la

prevalencia anual de intoxicaciones etílicas en ambos sexos y para todos los grupos de edad, que ya se había iniciado en 2007 para el grupo de mujeres de 15 a 34 años.

- En los jóvenes se constata la extensión de los patrones de consumo intensivo que conllevan riesgos elevados para su salud y su desarrollo psicosocial.
- En 2008, 3 de cada 10 estudiantes de 14 a 18 años admitieron haberse emborrachado durante el mes previo a la encuesta. De igual modo, 4 de cada 10 estudiantes de 14 a 18 años consumieron en forma de atracón y 2 de cada 10 lo hicieron más de cinco días en el mismo periodo.

Sabemos que el consumo de alcohol está ligado en mayor o menor grado con el aumento de riesgo de sufrir seis cánceres, los de boca y garganta, laringe, esófago, colon y recto, hígado y mama²¹. Trabajar en la educación sobre su consumo responsable es una prioridad. Sigamos haciéndolo, todos juntos.

- **En cuanto a la obesidad:**

Alimentación:

- Eliminar las grasas trans industriales mediante la elaboración de una legislación que prohíba su uso en la cadena alimenticia.
- Aplicar gravámenes sobre las bebidas azucaradas para reducir su consumo.
- Ofrecer subvenciones para facilitar la compra de frutas y hortalizas.
- Impartir conocimientos sobre nutrición y asesorar al respecto en diferentes entornos, por ejemplo, guarderías, escuelas, lugares de trabajo y hospitales, para aumentar la ingesta de frutas y hortalizas

Ejercicio físico:

- Poner en marcha campañas de educación y concienciación pública para fomentarlo.
- Proporcionar asesoramiento en materia de actividad física en los servicios de atención primaria de la salud.
- Garantizar que el macro urbanismo incorpore elementos tales como la baja densidad residencial y la creación de áreas verdes.
- Proporcionar infraestructuras adecuadas para fomentar los desplazamientos a pie y en bicicleta.
- Poner en marcha en el lugar de trabajo programas de actividad física.

Con este continuo muy detallado de recomendaciones para alimentación y ejercicio físico, la OMS demuestra su enorme preocupación por las tasas de obesidad en el mundo y cito textualmente²²: “La obesidad ha alcanzado proporciones epidémicas a nivel mundial, y cada año mueren, como mínimo, 2,8 millones de personas a causa de la obesidad o sobrepeso. Los gobiernos, los asociados internacionales, la sociedad civil, las organizaciones no gubernamentales (ONG's) y el sector privado tienen una función crucial en la prevención de la obesidad”. En España, los investigadores del Instituto Hospital del Mar de Investigaciones Médicas (IMIM) y médicos del Hospital del Mar, en Barcelona, han estimado²³ que en el año 2016 había en España unos 24 millones de casos de exceso de peso, es decir, el 70% de los hombres y la mitad de

las mujeres en edad adulta, 3 millones de personas más que una década antes. Si se mantiene esta tendencia, los investigadores prevén que esta cifra superará los 27 millones de personas en el año 2030, afectando al 55% de las mujeres y al 80% de los hombres en edad adulta.

Los autores del estudio han cifrado en casi 2.000 millones de euros el sobrecoste que representa para el sistema de salud del Estado atender a las personas con sobrepeso, obesidad y obesidad mórbida. ¿Por qué? Por algo muy evidente: la obesidad está en la base causal de un conjunto muy importante de enfermedades, las cardiovasculares, el cáncer y la diabetes, que en conjunto representan más de la mitad de las muertes acaecidas en España en 2017²⁴, el 59%, 245.465 de un total de 424.523. Una propuesta muy reciente²⁵ formulada por la Asociación Española Contra el Cáncer pone encima de la mesa la necesidad de que Instituciones relacionadas directa o indirectamente con estos tres grupos de enfermedades, la Cruz Roja Española, la Federación de Asociaciones de Enfermería Comunitaria, la Fundación Española del Corazón, la Sociedad Española de Diabetes y la Sociedad Española de Medicina de Familia y Comunitaria trabajen juntas, creando la Red de Enfermedades No Transmisibles (REDENT). En junio 2019 el trabajo colaborativo ha echado a andar. Svetlana Axelrod, responsable de enfermedades no transmisibles de la OMS, ha mostrado su interés en el proyecto. Están en agenda reuniones con ella y con el Ministerio de Sanidad y con todas las Comunidades Autónomas²⁶.

Una encuesta poblacional sueca de máxima calidad en procedimiento y valoración y publicada en 2019²⁷ ha relacionado sin duda la obesidad en la juventud con un fuerte impacto en el riesgo de sufrir un cáncer en la edad adulta. Además, la Cancer Research UK ha informado que al menos 1 de cada 20 cánceres está relacionado causalmente en mayor o menor grado con la obesidad²⁸. A la lista puede sumarse el cáncer de tiroides²⁹, con lo que la obesidad si no superando si se está acercando a la intensidad oncogénica del tabaquismo. ¿Es o no es vital luchar contra la obesidad trabajando sobre la nefasta colaboración alimentación insana con sedentarismo? ¿Lo hacemos?

Quizá, pero más despacio y con menos decisión de lo necesario. Alguien extremadamente importante del Reino de España dijo en una reunión de trabajo en la que quien les habla estaba presente que sí, que era un curro –dijo curro– muy importante, pero que nos íbamos a enfrentar a un muro de intereses económicos muy difíciles de traspasar. Se hace, con el Ministerio de Sanidad y las Consejerías y algunas ONG's trabajando del brazo. El Decreto de la Consejería de Salud del Gobierno Balear 39/2019, de 17 de mayo, sobre la promoción de la dieta mediterránea en los centros educativos y sanitarios de las Illes Balears³⁰ es un gran paso adelante, con referencias explícitas a composición de los menús allí servidos y a los alimentos y bebidas ofertados en sus instalaciones.

Següents accions? Potser estructurar a nivell d'ensenyament primari una assignatura de formació en salut en els centres escolars, més enllà de xerrades puntuals d'impacte dubtós ofertes esporàdicament per tècnics en la matèria. Quan els hàbits alimentaris i

d'exercici físic s'adquireixen és el moment d'influir positivament, sempre en paral·lel amb accions executives que facin fàcil i accessible accedir al menjar sa i a la pràctica de l'esport, qüestió aquesta última, l'exercici físic, en què tampoc cal assumir grans reptes: les últimes informacions d'alta qualitat publicades³¹ informen que en una mostra de 16.741 dones amb una edat mitjana de 72 anys i un seguiment mitjà de 4,3 anys, les dones que de mitjana caminaven 4.400 passos diaris van tenir taxes de mortalitat més baixes que aquelles que en van fer 2.700. Hi va haver descensos addicionals de la mortalitat entre les que van augmentar més aquesta xifra, però només fins a uns 7.500 passos diaris, més enllà dels quals les taxes de mortalitat es van anivellar. Caminar més ràpid o més lent no va semblar afectar les taxes de mortalitat quan es va tenir en compte la quantitat de passos. Prenguem-ne consideració, no cal per fer salut córrer una hora a ple sol o picar en un gimnàs amb peses i altres instruments de tortura, tot i que expresso la meva admiració per a qui ho fa.

El camí no serà fàcil, però si totes les forces se sumen, els objectius s'han de cobrir i l'alimentació sana serà desitjada i de fàcil accés per a la població que, a més, deixarà una estona diari la butaca i passejarà tranquil·lament per uns pobles i ciutats que li oferiran l'ambient i l'ordenació urbans adequats.

- **En cuanto a otras medidas de prevención:**

- Primaria

- Vacunación contra el VPH de las niñas de 9 a 13 años, para prevenir en diferente proporción pero siempre alta los cánceres de cuello de útero, vagina, vulva, ano y oro-faringe
 - Vacunación contra la hepatitis B para prevenir una de las causas fundamentales de hepatocarcinoma.

El siguiente paso debería ser incluir la vacunación VPH a niños. Austria fue la pionera en hacerlo y el Reino Unido se acaba de sumar a la amplia lista de países que ya la facilitan. Proteger a los chicos frente a los cánceres VPH causales –oro-faringe, ano, pene– es la indicación. No se contagiarán si tienen relaciones sexuales con chicas vacunadas, pero sí lo harán si lo hacen con no vacunadas o con hombres³².

Ambas vacunas están incluidas en el calendario de vacunación del Sistema Nacional de Salud, con excelentes coberturas a nivel nacional y en Islas Baleares³³, pero prácticamente nula en la prescripción asistencial, gravada con dudas sobre seguridad y eficacia de las vacunas. Afirmo rotundamente que no es lícito crearlas. No las hay de ningún tipo al respecto de un procedimiento que salva al año millones de vida en el mundo, la clara posición a favor de la OMS es firme y debe ser la referencia³⁴.

- Secundaria

- Cribado del cáncer de cérvix mediante la realización de pruebas de cribado a las mujeres de entre 30 y 59 años de edad, por medio de:
 - Prueba de detección del VPH cada 5 años.

- Citología de cuello uterino cada 3 años, como alternativa.
- Cribado del cáncer de mama con mamografía una vez cada dos años para las mujeres de entre 50 y 69 años.
- Cribado del cáncer de colon con la prueba de sangre oculta en heces después de los 50 años de edad.

¿Estamos en esta senda en España e Islas Baleares? Veamos.

- **Càncer de cèrvix:** La situació d'aquest cribratge a Espanya ni en mètode –citologia com a test inicial– ni en estructura –oportunista– és satisfactòria. El valor predictiu positiu per lesió intraepitelial d'alt grau de cèrvix de la determinació del VPH és molt superior al de la citologia³⁵. Els programes oportunistes són ineficaços i ineficients, tendeixen a sobre controlar a una fracció de dones i deixen fora a les que no consulten, 30 - 40% a Espanya³⁶, grup que concentra vuit de cada deu càncers de cèrvix incidents³⁷. És evident que no haver estat revisada és entre nosaltres el principal factor de risc per desenvolupar un càncer de cèrvix. L'Associació Espanyola contra el Càncer així ho ha denunciat³⁸, fent una crida a que totes les parts concernides per aquesta acció preventiva es sentin en una taula i actualitzin disseny i contingut dels programes, seguint l'ordre del Misteri de Sanitat de 17 de setembre 2018³⁹.
- **Càncer de mama:** El programa, d'històrica i molt positiva implantació a Illes Balears, ha patit retards d'aplicació en els últims temps per dificultats en la disponibilitat de recursos tècnics⁴⁰, amb la Conselleria de Sanitat treballant en la seva solució. Empenyem tots perquè els problemes se solucionin bé i ràpid.
- **Càncer de còlon:** En una publicació recent a la revista d'aquesta Reial Acadèmia, Medicina Balear⁴¹, hem fotografiat la realitat de la prevenció d'aquest càncer en Illes Balears, el més incident. No és bona i hem de posar en marxa amb urgència tots els mecanismes necessaris per corregir la situació present, allunyada de la desitjada, amb una mortalitat estimada del càncer de còlon del 37%², sens dubte corregible amb el diagnòstic precoç. Repeteixo: empenyem tots per tal de que els problemes se solucionin bé i ràpid. Afegiré que haurem d'estar molt atents a la validació de sumar a la determinació immunològica d'hemoglobina en femta la de microRNA, tècnica que sembla millorà en un 35% la sensibilitat del mètode, en estimació inicial publicada fa unes setmanes per el grup de Dr. Antoni Castells, del Clínic de Barcelona⁴².

Dos últimas consideraciones:

- Ya he comentado las emergentes posibilidades preventivas secundarias para el cáncer de pulmón^{18, 19} –el que más mata–, pero también están encima de la mesa las relativas al cáncer de próstata^{43, 44} –el más incidente en hombres–. Si estas informaciones iniciales se consolidan, podremos aplicar técnicas eficaces para el

diagnòstic precoz de ambos tumores y habremos dado un gran paso adelante en el cuidado de la salud oncológica de la población.

- Mucha atención a las posibilidades de acción preventiva personalizada que ofrece el conocimiento del riesgo alto de desarrollo de algunos cánceres asociado a la expresión de determinados genes mutados⁴⁵:
 - Páncreas: Gen STK11, 34% de incremento del riesgo (IR).
 - Próstata: Gen HOXB13, 60% de IR.
 - Ovario: Gen BRCA1, 64% de IR.
 - Melanoma: Gen CDKN2A, 67% de IR.
 - Estómago: Gen CDH1, 79% de IR.
 - Mama: Gen BRCA1, 85% de IR.
 - Colon: Gen APC, 100% de IR.

Además, en cáncer de endometrio⁴⁶ y en cáncer de mama⁴⁷ se han identificado muy recientemente con gran precisión (alto valor predictivo positivo) perfiles genéticos y fenotípicos que predicen riesgos altos de desarrollar estos cánceres en mujeres asintomáticas o con síntomas clínicos banales.

Creer en este muy innovador aspecto preventivo de la que se ha venido en llamar Medicina Personalizada o de Precisión estableciendo en estas personas protocolos específicos de control no puede ser ni olvidado ni obviado.

Però tornem al bàsic i concloc. Estem caminant el camí dissenyat, construït i recomanat per l'OMS referit a les mesures fonamentals de prevenció? La contestació ha de ser en opinió de qui els parla un punt gallega, si i no. Els esforços de les Institucions Sanitàries públiques i privades van en la bona direcció, però falta l'última empena, l'última acció executiva educativa i sanitària. Amb les mesures preventives bàsiques que he intentat resumir es poden salvar 50.000 vides espanyoles a l'any²⁶. Econòmicament, representaria reduir proporcionalment la despesa de 18.606.000 d'euros –1.5% del PIB nacional– que ara es destina a cobrir l'assistència oncològica a Espanya⁴⁸. Cal augmentar, senyores i senyors, amics, la despesa pública espanyola en prevenció del càncer, 400 milions actualment a l'any, davant els 800 milions que gasta la Direcció General de Trànsit en la prevenció dels accidents de trànsit⁴⁸, probablement molt bé gastats.

Estrènyer la marxa en la direcció correcta és tasca de tots els que d'una manera o d'una altra estem involucrats en aquest treball. Ens hem de comprometre a cobrir un objectiu que no hauria de ser quimèric, reduir dràsticament l'amenaça que avui dia el càncer encara representa per a la nostra societat. Si no ho fem, la tendència a l'increment registrada i denunciada per la Societat Espanyola d'Oncologia Mèdica¹², no serà corregida i el càncer passarà a ser en els propers anys la primera causa de mortalitat al nostre país. Abordem aquest curro.

He dit.

Bibliografía

1. Disponible en https://www.ine.es/prodyser/espa_cifras/2019/21/index.html Acceso 3.10.19.
2. Disponible en <http://observatorio.aecc.es/es/node/21#datos-informes> Acceso 3.10.19.
3. Disponible en <https://www.aecc.es/es/actualidad/noticias/dr-barbacid-presenta-resultados-esperanzadores-su-proyecto-cancer-pancreas-financiado-por-aecc> Acceso 29.10.2019.
4. Disponible en <https://www.esmo.org/content/download/6617/115125/file/ES-Melanoma-Guia-para-Pacientes.pdf> Acceso 3.10.19.
5. Disponible en <https://www.aecc.es/es/todo-sobre-cancer/prevencion/evita-exposicion-sol-sol-cancer-piel> Acceso 10.10.19.
6. Disponible en <https://www.cancer.org/es/cancer/cancer-de-piel-tipo-melanoma/tratamiento-por-etapa.html> Acceso 10.10.19.
7. Disponible en <https://www.aecc.es/es/todo-sobre-cancer/tipos-cancer/cancer-piel/melanoma/tratamiento> Acceso 11.10.19.
8. Ghebreyesus TA.: WHO Meeting. Intercontinental Hotel, Geneva, Suisse. 19.05.18.
9. Walboomers JM, Jacobs MV, Manos MM, Bosch FX, Kummer JA, Shah KV et al.: Human papillomavirus is a necessary cause of invasive cervical cancer worldwide. J Pathol. 1999; 189: 12 - 9.
10. World Health Organization: Weekly epidemiological report. Human papillomavirus vaccines: WHO position paper, May 2017. 2017; 92: 241 - 269.
11. Torné A, del Pino, M, Cusidó M, Alameda F, Andía D, Castellsagué X et al: Guía de Cribado del Cáncer de Cuello de Útero en España, 2014. Prog Obstet Ginecol 2014; 57(Supl. 1): 1 – 53.
12. Disponible en <https://seom.org/dmccancer/wp-content/uploads/2019/Informe-SEOM-cifras-cancer-2019.pdf> Acceso 10.10.19.
13. Disponible en <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/259351/WHO-NMH-NVI-17.9-spa.pdf;jsessionid=7D7E5C92296B63A27937DBFF748A563E?sequence=1> Acceso 10.10.19.
14. Disponible en <https://www.semfy.com/prensa/resultados-de-la-encuesta-de-la-xx-semana-sin-humo/> Acceso 11.10.19.
15. Disponible en <https://www.ocu.org/organizacion/prensa/notas-de-prensa/2019/tabaco300519> Acceso 11.10.19.
16. Disponible en <https://www.aecc.es/es/tu-salud-es-lo-primero/mayo-2019-como-tabaco-aumenta-tu-riesgo-sufrir-cancer-no-solo-pulmon> Acceso 11.10.19.
17. Disponible en <http://dejardefumar.aecc.es/quiero.html> Acceso 11.10.19.

18. Garrido P, Sánchez M, Belda Sanchis J, Moreno Mata N4, Artal Á, Gayete Á et al.: Reflections on the Implementation of Low-Dose Computed Tomography Screening in Individuals at High Risk of Lung Cancer in Spain. Arch Bronconeumol, 2017; 53: 568 - 573.
19. Horst C, Callister MEJ, Janes SM.: Low-dose Computed Tomography Screening: The (Other) Lung Cancer Revolution. Clin Oncol (R Coll Radiol). 2019; 31: 697 - 701.
20. Disponible en <https://www.mscbs.gob.es/ciudadanos/proteccionSalud/adolescencia/alcohol/home.htm> Acceso 11.10.19.
21. Disponible en <https://www.cdc.gov/spanish/cancer/alcohol/index.htm> Acceso 12.10.19.
22. Disponible en <https://www.who.int/features/factfiles/obesity/es/> Acceso 12.10.19.
23. Disponible en <https://www.imim.es/noticias/663/el-80-de-los-hombres-adultos-del-estado-presentara-obesidad-o-sobrepeso-el-ano-2030> Acceso 12.10.19.
24. Disponible en <https://www.ine.es/jaxiT3/Tabla.htm?t=7947> Acceso 12.10.19.
25. Disponible en <https://www.semfyec.es/redent-la-red-para-prevenir-el-70-de-muertes-prematuras-por-enfermedades-no-transmisibles/> Acceso 12.10.19.
26. Informe REDENT. Presentado en la Reunión del Consejo Nacional de la AECC. San Lorenzo de El Escorial, Madrid. 14 - 15 de Octubre, 2019.
27. Bao C, Yang R, Pedersen NL, Xu W, Xu H, Song R et al.: Overweight in midlife and risk of cancer in late life: A nationwide Swedish twin study. Int J Cancer. 2019; 144: 2128 - 2134.
28. Disponible en https://www.cancerresearchuk.org/about-cancer/causes-of-cancer/obesity-weight-and-cancer/does-obesity-cause-cancer?_ga=2.25083962.1486246023.1571067270-1748560538.1571067270 Acceso 13.10.19.
29. Disponible en <https://www.elmundo.es/ciencia-y-salud/salud/2019/10/14/5da07ca4fc6c-83f3738b45c3.html> Acceso 13.10.19.
30. Disponible en http://noticias.juridicas.com/base_datos/CCAA/645049-d-39-2019-de-17-may-ca-illes-balears-promocion-de-la-dieta-mediterranea.html Acceso 13.10.19.
31. Wanigatunga AA, Di J, Zipunnikov V, Urbaneck JK, Kuo PL, Simonsick EM, Ferrucci L et al.: Association of Total Daily Physical Activity and Fragmented Physical Activity With Mortality in Older Adults. JAMA Netw Open. 2019; 2: e1912352
32. Pollock K.: Adolescent male vaccination in the United Kingdom - a victory for equality. Disponible en www.HPVWorld.com, 94. Acceso 26.10.2019.
33. Disponible en <https://www.mscbs.gob.es/profesionales/saludPublica/prevPromocion/vacunaciones/coberturas.htm> Acceso 13.10.19.
34. Disponible en <https://www.who.int/immunization/documents/positionpapers/en/> Acceso 13.10.19.

35. Koliopoulos G, Nyaga VN, Santesso N, Bryant A, Martin-Hirsch PP, Mustafa RA et al.: Cytology versus HPV testing for cervical cancer screening in the general population. *Cochrane Database Syst Rev.* 2017; 8: CD008587.
36. Puig-Tintoré LM, Castellsagué X, Torné A, de Sanjosé S, Cortés J, Roura E et al.: Coverage and factors associated with cervical cancer screening: results from the AFRODITA study, a population-based survey in Spain. *J Low Genit Tract Dis* 2008; 12: 82 - 9.
37. Ibáñez R, Alejo M, Combalia N, Tarroch X, Autonell J, Codina L et al.: Underscreened Women Remain Overrepresented in the Pool of Cervical Cancer Cases in Spain: A Need to Rethink the Screening Interventions. *Biomed Res Int.* 2015;2015:605375
38. Cortés J, Bosch FX, Concha A, González A, Martínón F, Ortiz de Lejarazu R et al.: Asociación Española contra el Cáncer: Documento de posición sobre la prevención del cáncer de cuello de útero. *Prog Obstet Ginecol* 2019; 61: 510 - 544.
39. Disponible en <http://www.msccbs.gob.es/normativa/audiencia/docs/OrdenModificacionCarteraSNS.pdf> Acceso 14.10.2019.
40. Disponible en <https://www.diariodemallorca.es/mallorca/2019/07/17/6000-mujeres-esperanza-cita-mamografia/1434156.html> Acceso 13.10.19.
41. Dolz C, Cortés J.: El cribado del cáncer colo-rectal: Situación en las Islas Baleares y propuestas de acción. *Medicina Balear* 2019; 34: 9 - 11.
42. Duran-Sanchon S, Moreno L, Augé JM, Serra-Burriel M, Cuatrecasas M, Moreira L et al.: Identification and validation of microRNA profiles in fecal samples for detection of colorectal cancer. *Gastroenterology.* 2019 Oct 14. pii: S0016-5085(19)41439-X. doi: 10.1053/j.gastro.2019.10.005. [Epub ahead of print]
43. Alpert PF.: New Evidence for the Benefit of Prostate-specific Antigen Screening: Data from 400,887 Kaiser Permanente Patients. *Urology* 2018; 118: 119 - 126.
44. Fenton JJ, Weyrich MS, Durbin S, Liu Y, Bang H, Melnikow J.: Prostate-Specific Antigen-Based Screening for Prostate Cancer: Evidence Report and Systematic Review for the US Preventive Services Task Force. *JAMA* 2018; 319: 1914 - 1931.
45. Informe Cancer Risk. Presentado en la 8ª Reunión Científica GINEP. Granada, 25 de Noviembre, 2019. Disponible en <https://www.cancer.net/navigating-cancer-care/cancer-basics/genetics/genetic-testing-cancer-risk> Acceso 25.10.2019.
46. Fernández-González S, Amorós M, Arroyuelo SM, Barazi D, Cararach M, Fernández J et al.: Mejora coste efectiva en diagnóstico de cáncer endometrial con la incorporación del análisis molecular GynEC®-Dx. *Prog Obstet Ginecol* 2019; 62; 247 - 253.
47. Miñambres R.: Breast cancer risk predictor in general female Spanish population using genetic and phenotypic information. Artículo en preparación. Presentado en la 8ª Reunión Científica GINEP. Granada, 25 de Noviembre, 2019.
48. Informe OliverWyman. Presentado en la Reunión del Consejo Nacional de la AECC. San Lorenzo de El Escorial, Madrid. 14 - 15 de Octubre, 2019.

PREMIS I DISTINCIONS

Curs Acadèmic 2019

ACTA DE LA TERCERA SESSIÓ EXTRAORDINÀRIA del dia 3 de desembre 2019

ADJUDICACIÓ DELS PREMIS CONVOCATS PER LA REIAL ACADEMIA EL CURS 2019

A les 18:40 hores del dia abans esmentat, en segona convocatòria, l'Excm. Sr. Macià Tomàs Salvà, president de la Corporació, obre la sessió a la que assisteixen els M. Il·lres. Sres. i Srs. acadèmics Josep Tomàs Monserrat, Bartomeu Anguera Sansó, Bartomeu Nadal Moncadas, Alfonso Ballesteros Fernández, Ferran Tolosa Cabaní, Francesc Bujosa Homar, José Luis Olea Vallejo, Pere Riutord Sbert, Félix Grases Freixedas, Antoni Cañellas Trobat, Joan Besalduch Vidal, Josep Francesc Forteza Albertí, Joan March Noguera, Jordi Ibáñez Juvé, Ángel Arturo López González, Lluís Masmiquel Comas, Mª Pilar Roca Salom, Javier Cortés Bordoy, Sebastià Crespí Rotger, Antonia Barceló Bennassar, Javier Garau Alemany i Joan Benejam Gual.

ORDRE DEL DIA

Punt únic: adjudicació dels premis convocats per la Reial Acadèmia de l'any 2019

El president dóna la paraula al Dr. Joan Besalduch Vidal, coordinador de la comissió científica que en sessió de dia 25 de novembre passat va avaluar els treballs i trajectòries professionals que opten als premis del curs 2019. El Dr. Sebastià Crespí Rotger, secretari assignat de la comissió científica, explica el procediment seguit per fer la selecció dels treballs i llegeix l'acta de la sessió de la comissió científica de referència.

Una vegada finalitzades les explicacions i aclarides les qüestions plantejades, els acadèmics assistents voten favorablement, per unanimitat, la proposta de la comissió.

A continuació el secretari general obre les pliques amb els lemes dels treballs premiats per tal d'identificar els seus autors, que resulten ésser els següents:

A. PREMI DE LA REIAL ACADEMIA DE MEDICINA DE LES ILLES BALEARS

Títol: Una aproximación diagnóstica complementaria a la estenosis aórtica severa.
Isabel Valadrón Sucasas, Ronald Morales, Jaume Maristany, Pere Pericàs Marta Noris, Lucía Pasamar, Rosa González, Antonio Rodríguez, Vicente Peral.
Servei de Cardiologia. Hospital Universitari Son Espases.

B. PREMI MATEU ORFILA, a la trajectòria d'un professional de la salut

Dr. Joan Font Jaume, metge estomatòleg, a proposta del Col·legi Oficial de Dentistes de Balears.

C. PREMIS PATROCINATS

- 1. Premi JEAN DAUSSET de l'II-Iltre. Col·legi Oficial de Metges de les Illes Balears**, per a la millor tesi de Medicina i Ciències afins, elaborada a les Illes Balears dins el curs acadèmic 2018. S'adjudica a la tesi:

Títol: *Deformación miocárdica y torsión ventricular en enfermos y portadores de miocardiopatía hipertrófica.*

Dra. Juana Francisca Núñez Morcillo.

- 2. Premi Doctor RAMÓN ROTGER MONER**, per al millor estudi sobre cirurgia i especialitats quirúrgiques.

Títol: *Aplicación de la Tecnología 3D e Inteligencia artificial a la valoración de infiltración tumoral en cáncer de recto localmente avanzado y la recidiva pélvica.*

Álvaro García Granero, G. Pellino, D. García Calderón, L. Brogi, M. Gamundí Cuesta, FX. González Argente. Servei de Cirurgia General. Hospital Universitari Son Espases

- 3. Premi METGES ROSSELLÓ**, per al millor estudi d'urologia i andrologia.

Títol: *¿Existe asociación entre las escalas RENAL y PADUA y el cumplimiento de Trifecta y Pentafecta?*

María Peraire Lores, J.L. Bauzá Quetglas, L. Aizpiri Antoñana, L. Ladaria Sureda, C. Aliaga Ayuni, I. Coello Torá, C. Vega Vega, V. Tubau Vidaña, A. Martínez Moreno, C. Campillo Artero, E. Pieras Ayala. Servei d'Urologia. Hospital Universitari Son Espases.

- 4. Premi Hospital QUIRÓNSALUD PALMAPLANAS**, al millor estudi sobre les especialitats mèdiques.

Títol: *Resultados del programa de diagnóstico de cáncer de colon y recto de les Illes Balears, en el Hospital Comarcal de Inca en las dos primeras rondas de su desarrollo en relación a la actividad endoscópica.*

José Reyes Moreno, M. Trelles Guzmán, M Florido García, E. Yun Iyo Miyashiro, SP. Ortega Moya. Servei de l'Aparell Digestiu. Hospital Comarcal d'Inca.

- 5. Premi COL-LEGI OFICIAL D'INFERMERIA DEL LES ILLES BALEARS**, per al millor estudi d'investigació en infermeria en qualsevol dels seus àmbits.

Títol: *Relación entre valores de índice de masa corporal y grasa corporal, con diferentes variables y escalas que determinan riesgo cardiovascular.*

Sergi Fresneda Genovart, C. Busquets Cortés, A. María Yáñez Juan, M. Gil Llinás.

El president declara fallat el concurs de premis convocats per l'any 2019 i, sense altres assumptes a tractar, dóna per finalitzada la sessió, quan són les 19 hores del dia al començament indicat.

El secretari general,

Vist-i-plau del president,

Antoni Cañellas Trobat

Macià Tomàs Salvà

ACTA DE LA SEGONA SESSIÓ EXTRAORDINÀRIA del dia 3 de desembre 2019

A les 18:30 hores del dia abans esmentat, en segona convocatòria, l'Excm. Sr. Macià Tomàs Salvà, president de la Corporació, obre la sessió a la qual assisteixen els M. Il·lres. Sres. i Srs. acadèmics Josep Tomàs Monserrat, Bartomeu Anguera Sansó, Bartomeu Nadal Moncadas, Alfonso Ballesteros Fernández, Ferran Tolosa Cabaní, Francesc Bujosa Homar, José Luis Olea Vallejo, Pere Riutord Sbert, Félix Grases Freixedas, Antoni Cañellas Trobat, Joan Besalduch Vidal, Josep Francesc Forteza Albertí, Joan March Noguera, Jordi Ibáñez Juvé, Àngel Arturo López González, Lluís Masmiquel Comas, Mª Pilar Roca Salom, Javier Cortés Bordoy, Sebastià Crespí Rotger, Antonia Barceló Bennassar, Javier Garau Alemany i Joan Benejam Gual.

ORDRE DEL DIA

Punt únic: proposta d'elecció com a acadèmics corresponents dels Drs. Antonio Pareja Bezares i Marta Pulido Mestre

Una vegada aclarides les qüestions preliminars plantejades, el president fa un breu recordatori dels mèrits dels candidats presentats i la seva relació científica amb l'Acadèmia.

Els acadèmics assistents voten a favor dels dos candidats proposats, per unanimitat. S'aprova, en conseqüència, l'elecció com a acadèmics corresponents dels Drs. **Antonio Pareja Bezares i Marta Pulido Mestre**.

I sense altres assumptes a tractar, el president aixeca la sessió, quan són les 18:40 hores del dia al començament indicat.

El secretari general,

Antoni Cañellas Trobat

Vist-i-plau del president,

Macià Tomàs Salvà

Ajudes a la investigació de l'Associació Espanyola Contra el Càncer 2019

El Consell Executiu de l'Associació Espanyola Contra el Càncer va acordar concedir l'Ajut a la investigació de l'Associació Espanyola Contra el Càncer 2020, amb una durada de tres anys prorrogable a un quart, al projecte:

Integrative genomic, transcriptomic, and epigenomic theranostic biomarkers for patients with glioblastoma.

presentat per:

D. Miguel Arash Enseñat Méndez

Institut d'Investigació Sanitària de les Illes Balears (IdISBa).

CÈDULA FUNDACIONAL 1788. ANY 2019

En la sessió ordinària de govern de dia 3 de desembre de 2019, en el punt 3r de l'ordre del dia, la Reial Acadèmia de Medicina de les Illes Balears va atorgar la distinció "Cèdula Fundacional 1788" del curs 2019, per unanimitat,

al **Servei de Biblioteca i Documentació de la Universitat de les Illes Balears** per la seva labor d'ordenació, catalogació i digitalització de l'Arxiu històric de la RAMIB.

SEMBLANÇA DELS PROTECTORS, BENEFACTORS I PATROCINADORS DE LA REIAL ACADÈMIA DE MEDICINA DE LES ILLES BALEARS

Curs acadèmic 2020

BANCA MARCH

El naixement de la Banca March es remunta a l'any 1926, quan Don Joan March Ordinas fundà aquesta entitat a Palma de Mallorca. Al principi, l'àrea d'influència del banc es limità a l'àmbit mallorquí, per a, progressivament, al llarg dels anys escampar-se i aconseguir el lideratge com a banc independent a totes les Illes Balears.

A partir de l'any 1974, inicià la seva presència a la Península, i no és fins l'any 1989 quan aquesta implantació és prou significativa a les Illes Canàries. Durant els darrers anys, aquesta activitat es complementa amb el creixement intern de la xarxa bancària a les Illes Balears i Canàries, així com amb l'expansió a les zones turístiques d'Andalusia i Llevant, a més de Madrid, Barcelona i Londres. A l'actualitat Banca March es situa entre els deu primers grups bancaris espanyols.

Al marge de la seva activitat bancària, el Grup Banca March desenvolupa principalment la intermediació d'assegurances mitjançant Unipsa Correduría de Seguros S.A. i March Correduría de Seguros, S.A., i amb March Vida, S.A. de Seguros y Reaseguros, el grup gestiona el negoci de col·locació d'assegurances de vida. La gestió de fons i SIMCAV's es fa a través de March Gestión de Fondos, S.G.I.I.C., S.A., i March Gestión de Pensiones, S.C.F.P., S.A. A més, Banca March és el principal accionista del grup empresarial i financer, Corporación Financiera Alba, a través del qual disposa d'una presència significativa en els diferents sectors: comerç i distribució; construcció i serveis; seguretat; indústries metal·lúrgiques; comunicació i publicitat; telecomunicacions i activitats immobiliàries.

D'altra banda és interessant remarcar que la cartera de participacions del Grup en societats cotitzades està composta per: Acerinox, ACS, Carrefour, Prosegur, i Spirent; i en el cas de societats no cotitzades, per: Centel, Antevenio, Princes Gate, Unipsa i Xfera.

La Banca March, sempre atenta al manteniment del patrimoni cultural de les Illes Balears, ajuda de forma continuada i important al manteniment i ordenació dels arxius històrics de la nostra Reial Acadèmia.

Ha guanyat en diverses ocasions el *Premi Best Private Bank*, de la revista *World Finance*.

ASISA

ASISA és una societat anònima asseguradora amb una característica diferencial fonamental: el seu únic accionista és la cooperativa LAVINIA, constituïda per més de 15.000 metges de tot Espanya. L'Assemblea General i el Consell Rector de la cooperativa, regeixen el funcionament i la política de l'entitat.

Les cooperatives fomenten la cogestió solidària de l'activitat que desenvolupen i permeten dirigir l'activitat econòmica a la consecució d'objectius socials, en lloc de a l'acumulació de capital. La necessitat de la població d'accedir a sistemes de protecció de la salut equitatius i eficients, i la vocació social dels professionals sanitaris per procurar-los, són a la gènesi del moviment originari del cooperativisme sanitari.

Assumir la funció d'assegurar la cobertura dels riscos d'emmalaltir, per part dels que estan obligats a prestar l'assistència sanitària, els metges, compleix una doble funció: responsabilitza el col·lectiu professional de l'impacte econòmic de les seves actuacions i li permet organitzar el desenvolupament de l'exercici de la medicina des de l'autonomia i independència, evitant els inconvenients d'actuar com assalariats. Fruit d'aquesta política és la xarxa de centres i serveis propis del grup ASISA, constituït per 16 clíniques i prop de 30 centres de diagnòstic i tractament, distribuïts per tota la geografia nacional.

Conseqüència també dels seus principis fundacionals, basats en la defensa d'una medicina social a la qual prevalgui la lliure relació entre metges i pacients, és el compromís institucional de promoure la informació sanitària i la comunicació entre tots els actors del fet assistencial, a la qual se destina la major part dels fons dedicats al patrocini.

FUNDACIÓ PATRONAT CIENTÍFIC DE L'IL·LUSTRE COL·LEGI OFICIAL DE METGES DE LES ILLES BALEARS

El COMIB, amb la finalitat de promoure i desenvolupar les activitats docents relacionades amb la Sanitat, va constituir, el 26 de setembre de 2012, la Fundació Patronat Científic, organització sense ànim de lucre que rep finançament del COMIB i de diverses entitats privades.

El Patronat Científic té plena llibertat per determinar les seves activitats. El seu òrgan rector està constituït pels següents patrons: el president, el secretari i el tresorer del COMIB, el president o representant de les juntes insulars de Menorca i Eivissa-Formentera, dos membres elegits per la Junta de govern de la institució col·legial i el director executiu de la Fundació.

A proposta del president, els patrons nomenen el director executiu de la Fundació, que exerceix les seves funcions amb la col·laboració d'una junta facultativa. Aquesta, la formen el president de la Reial Acadèmia de Medicina de les Illes Balears, el president de l'Acadèmia Mèdica Balear, el vocal de formació del COMIB i tres vocals elegits a proposta del director executiu. Entre ells, es designa el secretari. La durada d'aquests càrrecs és de quatre anys, no coincidint amb les eleccions de la Junta de govern del COMIB. Els membres exerceixen les seves funcions gratuïtament, sense que en cap cas puguin percebre algun tipus de retribució.

A més de les activitats docents desenvolupades per la Fundació Patronat Científic, de forma autònoma o en col·laboració amb les acadèmies i societats científiques s'han creat:

- Una agenda docent que informa, *on line* i en mitjans escrits, de cursos, conferències, premis, etc., locals, nacionals o internacionals, que puguin ser d'interès per als col·legiats.
- Beques de rotació externa, en hospitals nacionals o estrangers, per a residents dels hospitals de la nostra Comunitat.
- Beques d'innovació, destinades a facilitar desplaçaments temporals de professionals de la nostra Comunitat a hospitals de referència nacionals o estrangers.
- Premis d'investigació científica.
- Premi al millor projecte de tesi doctoral.
- Premi *Camilo José Cela* d'humanitats mèdiques.
- Certamen de casos clínics per a metges residents.

COL·LEGI OFICIAL DE METGES DE LES ILLES BALEARS

Premi Jean Dausset a la millor tesi doctoral en Medicina o Ciències afins

El Col·legi Oficial de Metges de les Illes Balears està integrat pels doctors i llicenciats en medicina i cirurgia que exerceixen la seva professió en la nostra Comunitat Autònoma. És una corporació de dret públic, continuació directa del Col·legi Mèdic-Farmacèutic fundat a Palma l'any 1882. Tres anys després de la seva fundació es va crear la *Revista Balear de Medicina, Farmàcia i Veterinària* i l'any 1918 el Col·legi Mèdic-Farmacèutic es va convertir en Col·legi Provincial Obligatori i es va separar definitivament de la branca farmacèutica i veterinària. Els serveis envers els seus col·legiats i la ciutadania són notoris, vetllant per una ordenació professional segura i ben formada.

És també un deure del Col·legi destacar els metges que arreu del món han sabut marcar un abans i un després de la Medicina. És el cas del Prof. Jean Dausset que, nascut l'any 1916 a Tolosa de Llenguadoc, França, va llicenciar-se a la Facultat de Medicina de París i l'any 1948 es traslladà als Estats Units. De nou a París, es dedicà a la investigació. Va ésser professor de medicina experimental del College de France. L'any 1980 va rebre el Premi Nobel de Medicina pels seus treballs d'immunologia i el descobriment fonamental del sistema HLA. L'any 1994 la Reial Acadèmia de Medicina el va

rebre com a Acadèmic d'Honor i, un any després, el Col·legi de Metges el va distingir amb el títol de Col·legiat d'Honor. L'any 2003 fou investit doctor honoris causa per la UIB. El 2007 va rebre la Medalla Doctor Orfila de la Reial Acadèmia de Medicina de les Illes Balears, el màxim guardó de la corporació. Perfectament integrat en el món científic, acadèmic i sanitari de les Illes Balears va viure els seus darrers anys a Mallorca, on va morir el 2009. En atenció als seus extraordinaris mèrits d'investigador, que han permès avanços decisius en la medicina moderna, i per l'afecte que va manifestar a Mallorca i a la comunitat mèdica balear, el Col·legi de Metges, conjuntament amb la Reial Acadèmia de Medicina, convoca el Premi Jean Dausset a la millor tesi doctoral en Medicina o en Ciències afins feta a les Illes Balears.

CLÍNICA ROTGER

Premi Ramon Rotger Moner, al millor estudi sobre cirurgia i especialitats quirúrgiques

Ramon Rotger Moner, nascut a Palma l'any 1910, va cursar la carrera de Medicina a Madrid on va fer també l'especialitat de Cirurgia. Home d'una gran inquietud professional, va treballar sempre dins la seva especialitat de Cirurgia, primer a la Seguretat Social i posteriorment a l'Hospital General de Mallorca.

Fruit de la seva iniciativa, l'any 1944 va obrir la que es denominà Clínica Rotger a Palma, que va significar una passa molt important en la modernització dels tractaments quirúrgics a Balears i que ha esdevingut passats els anys en l'esplèndida realitat de ser avui en dia, un dels establiments mèdics més prestigiosos de Balears.

Com a fet que prova la seva gran visió del futur que seguiria la professió mèdica, va fundar l'any 1951 la primera associació d'assegurances mèdiques de Mallorca, coneguda amb el nom de Mèdica Mallorca. Va morir l'any 1981.

METGES ROSSELLÓ

Premi al millor estudi sobre urologia i andrologia

Josep Rosselló Far, nascut a Palma de Mallorca l'any 1855, inicià aquesta família de metges mallorquins. Va obtenir la llicenciatura en Medicina i Cirurgia a Barcelona el 1884. Va exercir la seva professió a Porreres fins a la seva mort, el mes de juny de 1910.

El seu fill, Marià Rosselló Marcó, es va llicenciar en Medicina el 1906 a Barcelona. Inscrit en el Col·legi de Metges de Balears amb el número 254, exercí de metge a Lluçmajor. El seus fills Josep i Antoni Rosselló Oliver varen continuar la vocació dels seus antecessors. Josep Rosselló Oliver es va llicenciar en Medicina el 1934, a la Universitat de València i es va inscriure al Col·legi de Metges de Balears amb el número 541. Especialitzat en Pediatria, va exercir la seva carrera a Lluçmajor i S'Arenal. Antoni Rosselló

Oliver va estudiar a la Universitat de Barcelona i obtingué el títol de metge el 1942. Col·legiat a Palma amb el número 689 va exercir també a Lluçmajor.

Els seus fills respectius, Marià Rosselló Barbarà i Marià Rosselló Cabanes, ja besnèts del fundador, han continuat amb la vocació mèdica familiar. Marià Rosselló Barbarà estudià a la Universitat de Barcelona i va llicenciar-se el 1965. Col·legiat a Palma amb el número 1167, es va especialitzar en Urologia a la Fundació Puigvert l'any 1971, i més tard en Medicina d'Educació Física i Esport, i Medicina del Treball. Actualment exerceix com a metge a Palma de Mallorca i Madrid. El seu cosí Marià Rosselló Cabanes es llicencià en Medicina a la Universitat de Barcelona el setembre de 1969. Especialitzat en Medicina Legal i Forense, i en Reumatologia, es va col·legiar a Balears amb el número 1256. La tradició continua, amb la incorporació d'una nova generació, la cinquena ja, amb Marià Rosselló Gayà, fill de Marià Rosselló Barbarà i la seva esposa Maria Victòria Gayà.

Els continuadors d'aquesta família de metges, conscients del valor d'aquesta tradició, han instituït el premi Metges Rosselló, sobre temes d'urologia i andrologia.

GRUPO HOSPITALARIO QUIRÓN SALUD

Premi al millor estudi sobre especialitats mèdiques

El Grup Hospitalari Quirónsalud és un sistema sanitari en constant evolució en el qual el desenvolupament de les noves tecnologies genera nombroses oportunitats i on hi ha una demanda que exigeix millores constants. La recerca i la innovació són bàsiques per al manteniment i la millora de l'assistència sanitària i tenen beneficis evidents i ben documentats per al sistema de salut.

Grup Hospitalari Quirón compta amb un quadre mèdic de prestigi internacional –el més nombrós del sector–, és el primer d'Espanya en nombre de pacients atesos i en superfície assistencial, gestiona trenta-vuit centres sanitaris, 2.864 llits hospitalaris i compta amb 15.000 empleats, dels quals més de 7.500 són metges. El 2013, va registrar un total de 4.640.000 consultes, 991.050 urgències, 272.731 intervencions quirúrgiques, 18.917 parts, més de 10.500 cicles de reproducció assistida i al voltant de 45.000 tractaments oncològics.

La xarxa hospitalària privada d'Espanya compta amb 21 hospitals generals: la Corunya, Adeje (Tenerife), tres a Barcelona, Erandio (Biscaia), Los Barrios (Cadis), tres a Madrid, Màlaga, Marbella, Múrcia, Palma de Mallorca, Sant Sebastià, Santa Cruz de Tenerife, Sevilla, Torrevella (Alacant), València, Vitòria i Saragossa; dos hospitals de dia a Platja de Muro (Mallorca) i Saragossa; quatre centres monogràfics de reproducció assistida a Bilbao, Múrcia, Pamplona i Torrent (València); dos centres oftalmològics a la Corunya i Barcelona, i centres de consultes de diferents especialitats a la Corunya, Ferrol (La Corunya), Fuengirola (Màlaga), Oriola (Alacant), Santa Pola (Alacant), Sa Pobla (Mallorca), Sevilla i Torrevella (Alacant).

SALUT I FORÇA

Difusió i comunicació de les activitats de la Reial Acadèmia

Salut i Força és avui una publicació escrita de periodicitat quinzenal, especialitzada en la informació de caràcter sanitari i científic de Balears, ocasionalment d'Espanya i de la resta del món, i distribuïda mitjançant la fórmula de la provisió gratuïta d'exemplars. Així és des de principis de 2003, quan la publicació va abandonar els circuits convencionals de distribució i es va sumar al sector de la premsa gratuïta. *Salut i Força* iniciava, d'aquesta manera, una nova etapa que suposava un canvi respecte als cinc anteriors anys de trajectòria.

Salut i Força havia aparegut el setembre de 1998 de la mà de l'editorial Fangueret. La periodicitat era mensual, circumstància que va permetre abordar els articles i reportatges des d'un prisma marcadament intemporal. El sorgiment d'aquesta publicació va constituir el primer fruit de l'evolució experimentada per *Salut i Força* en el projecte d'expansió que, al llarg dels anys, ha consolidat, gradualment, la presència d'aquesta marca informativa i sanitària en els àmbits de la comunicació, des de la premsa escrita fins a les modalitats radiofònica i audiovisual. El camp audiovisual, de fet, va donar origen al projecte de *Salut i Força* mitjançant la producció del programa del mateix nom que va començar la seva marxa en la televisió local Canal 4 el 1995. Va continuar la seva etapa en el centre regional de TVE a Balears, per després formar part de la graella de programació d'IB3 Televisió i Ràdio, la cadena autonòmica balear. Des de 2003, l'actual fórmula de premsa gratuïta ha permès superar qualsevol expectativa prèvia de divulgació d'un periòdic que, des de llavors, arriba a milers de llars, sense cap tipus d'influència comercial, cada quinze dies.

COL·LEGI OFICIAL D'INFERMERIA DE LES ILLES BALEARS

Premi al millor estudi d'investigació en Infermeria en qualsevol dels seus àmbits

El Col·legi Oficial d'Infermeria de les Illes Balears és una corporació de dret públic i estructura democràtica, reconeguda per la Constitució, l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, i la Llei de Col·legis Professionals, al qual han de pertànyer tots els graduats i graduades en infermeria, diplomades universitàries i diplomats universitaris en infermeria, llevadores i llevadors que exerceixen la seva professió en la nostra Comunitat Autònoma. També, formen part del Col·legi d'Infermeria aquelles societats professionals que tinguin per objecte l'exercici en comú de la infermeria.

Algunes de les funcions del Col·legi d'Infermeria són: vetllar perquè l'activitat professional s'adeqüi i satisfaci l'interès públic general i tot el que afecti en particular la salut pública; ordenar l'exercici de la Infermeria en el marc de la llei; vetllar per l'ètica professional; la protecció dels interessos dels consumidors i usuaris dels serveis dels col·legiats; i estimular el perfeccionament tècnic, científic i humanístic de la professió. El Col·legi d'Infermeria, conjuntament amb la Reial Acadèmia de Medicina, convoca el premi al millor estudi d'investigació en infermeria fet a les Illes Balears, amb l'objectiu

de potenciar la investigació infermera en qualsevol dels seus àmbits (ontologia i epistemologia de la professió infermera, qualitat dels cuidats o de les cures d'infermeria, sostenibilitat del sistema sanitari, promoció de la salut, pràctica clínica avançada, impacte de les cures en la salut de la població...).

ASSOCIACIÓ ESPANYOLA CONTRA EL CÀNCER A LES ILLES BALEARS

Ajuda d'Investigació en Oncologia

L'Associació Espanyola contra el Càncer (AECC) es va fundar a Madrid el 1953. Set anys després, el 1960, va començar el seu treball a les Balears. Ha passat més de mig segle i en tot aquest període l'AECC ha estat fidel al seu principi fundacional: oferir gratuïtament a la ciutadania els serveis que el Sistema Sanitari no cobria. Aquesta cobertura ha evolucionat en el seu contingut, des de la cobaltoteràpia inicial a la cartera de serveis que ara configura la missió de l'AECC i que pot resumir-se en tres: informació formativa sobre el càncer, la seva prevenció, diagnòstic i tractament; acompanyament i suport al malalt de càncer i les seves famílies a l'àrea que necessita, social, psicològic, laboral; i suport a la investigació mèdica, bàsica o clínica. La col·laboració estratègica de l'AECC amb totes les institucions concernides per aquest programa és imprescindible per millorar la seva eficàcia. La Reial Acadèmia de Medicina de les Illes Balears (RAMIB) és peça bàsica en la projecció social i professional de la formació continuada i la investigació. Per aquesta raó, el conveni de col·laboració AECC / RAMIB és el millor instrument possible perquè les dues institucions cobreixin satisfactòriament els seus objectius.

COL·LEGI OFICIAL DE FARMACÈUTICS DE BALEARS (COFIB)

Premi al millor estudi d'investigació en Farmàcia en qualsevol dels seus àmbits

El Col·legi Oficial de Farmacèutics de Balears (COFIB) és una corporació de dret públic, de caràcter representatiu i amb personalitat jurídica pròpia. Està integrada pels llicenciats i graduats en farmàcia que exerceixen la seva professió dins l'àmbit territorial de les Illes Balears. Els orígens del COFIB es remunten en un principi al Col·legi Mèdic-Farmacèutic, fundat a Palma l'any 1882 i que reunia farmacèutics, metges i veterinaris. Va ser el 4 de juliol de l'any 1.900 quan es va constituir per separat el nou Col·legi Oficial de Farmacèutics de les Illes Balears, en Junta General Ordinària que va elegir el farmacèutic Joan Valenzuela com a primer president de l'organització, obrint una nova etapa de la història farmacèutica balear que s'estén fins avui. Els principis bàsics de la institució farmacèutica van des de l'ordenació de l'exercici de la professió per a l'eficiència, professionalitat i progrés de l'activitat farmacèutica a la nostra comunitat fins a la representació del col·lectiu farmacèutic davant els poders públics, passant també per la defensa dels drets i interessos professionals dels farmacèutics, la seva formació professional continuada i la defensa i la promoció de la salut entre tots els ciutadans de les Illes Balears.

PROGRAMA DE PREMIS CONVOCATS

CURS 2020

PROGRAMA DE PREMIS CONVOCATS PER AL CURS 2020

A. PREMI DE LA REIAL ACADÈMIA DE MEDICINA DE LES ILLES BALEARS

La Reial Acadèmia de Medicina de les Illes Balears obri Concurs per concedir, durant l'any 2020, el Premi Reial Acadèmia de Medicina de les Illes Balears, de títol d'Acadèmic corresponent i 1.000€, a l'autor del millor treball presentat sobre un tema de Medicina o Ciències afins en qualsevol de les seves especialitats.

B. PREMI MATEU ORFILA, A LA TRAJECTÒRIA D'UN PROFESSIONAL DE LA SALUT

A instància d'una institució sanitària de les Illes Balears, la Reial Acadèmia de Medicina de les Illes Balears convoca el Premi Mateu Orfila a la trajectòria d'un professional de la salut i li atorga un diploma acreditatiu al guardonat.

C. PREMIS PATROCINATS

Així mateix, la Reial Acadèmia de Medicina de les Illes Balears convoca en col·laboració els següents premis, dotats de 1.500€ i un diploma acreditatiu al primer firmant:

Premi Jean Dausset, de l'Il·lustre Col·legi Oficial de Metges de les Illes Balears, a la millor tesi de medicina o ciències afins elaborada a les Illes Balears i defensada durant l'any 2019.

Premi Doctor Ramon Rotger Moner, per al millor estudi sobre cirurgia i especialitats quirúrgiques.

Premi Metges Rosselló, per al millor estudi sobre urologia i andrologia.

Premi Hospital Quirónsalud Palmplanas, al millor estudi sobre les especialitats mèdiques.

Premi Col·legi Oficial d'Infermeria de les Illes Balears, per al millor estudi d'investigació en infermeria en qualsevol dels seus àmbits.

Premi Col·legi Oficial de Farmacèutics de les Illes Balears, per al millor estudi d'investigació en l'àmbit de les ciències farmacèutiques.

D. AJUDA D'INVESTIGACIÓ EN ONCOLOGIA DE L'AECC DE BALEARS

La Reial Acadèmia convoca en col·laboració les Ajudes en Investigació en Oncologia destinades a professionals o a grups de treball radicats a les Illes Balears i promogudes per la Junta Provincial de Balears de l'Associació Espanyola Contra el Càncer.

La concessió dels premis es regirà per les següents:

BASES

1. El **Premi Jean Dausset** es concedirà a la millor tesi doctoral de Medicina o de Ciències afins elaborada a les Illes Balears i defensada durant l'any 2019. La concessió serà acordada per la Reial Acadèmia i el Col·legi Oficial de Metges de les Illes Balears entre les propostes rebudes abans del dia 1 de novembre de 2020.
2. El **Premi Mateu Orfila** es concedirà a un professional sanitari seleccionat d'entre els currículums proposats per les entitats de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears que tinguin relació amb les ciències de la salut. Les propostes i currículums s'hauran de trametre abans de dia 1 de novembre de l'any 2020.
3. La convocatòria de les **Ajudes en Investigació en Oncologia** promogudes per la Junta Provincial de Balears de l'Associació Espanyola Contra el Càncer compta amb unes bases específiques, accessibles a través de la pàgina web de l'AECC de Balears.
4. Als premis podran concursar-hi doctors, llicenciats o graduats en Medicina o en Ciències afins. Els aspirants hauran de trametre els seus treballs abans de dia 1 de novembre de l'any 2020. Els patrocinadors podran divulgar les bases del concurs de cadascun dels premis en els mitjans de comunicació que estimin adients.
5. Els treballs que optin als premis no poden ser presentats simultàniament a altres concursos o haver estat ja premiats. Igualment, hauran de ser originals i inèdits, no essent acceptats aquells que en el moment de l'adjudicació hagin estat publicats total o parcialment.
6. Els treballs hauran d'estar escrits en programa Word, a un espai i mig. L'extensió dels originals ser d'un mínim de 20 fulls i un màxim de 40 fulls DIN A4 per una sola cara, incloent en el text, bibliografia o referències documentals, a més de la iconografia complementària. S'admetran fins a sis figures i sis taules. S'inclouran un màxim de 35 referències bibliogràfiques. Cal incloure el títol, paraules clau i resum estructurat en català o castellà i anglès, d'unes 250 paraules.
7. Els originals (una còpia impresa i una en un dispositiu de memòria USB), redactats en llengua catalana, castellana o anglesa, seran tramesos a la Secretaria General de la Reial Acadèmia de Medicina de les Illes Balears (Carrer de Can Campaner, 4, baixos. 07003-Palma de Mallorca) pel sistema de lema i plica, sense firma de l'autor o autors, dels que la seva identitat, direcció i telèfon haurà de figurar en un sobre tancat, identificat amb el mateix lema del treball original. Junt al lema, en el treball figurarà clarament el nom del premi al qual es concorre.

8. Degut a les seves característiques, les tesis que optin al Premi Jean Dausset no es presentaran amb el sistema de lema i plica, per haver estat pública la seva lectura, i es presentaran mitjançant una còpia escrita i una en un dispositiu de memòria USB.
9. En aquells casos que la Reial Acadèmia estimi adient, pel contingut del treball presentat, podrà assignar-lo a optar al premi més afí a aquell.
10. Els premis es votaran en sessió de govern extraordinària de la Reial Acadèmia, previ informe de la comissió corresponent. En els premis patrocinats, un representant designat pel patrocinador podrà participar, amb veu però sense vot, a les deliberacions de la secció d'avaluació.
11. La decisió del concurs serà inapel·lable i es farà pública a través de roda de premsa amb els mitjans de comunicació locals, així com altres mitjans que la Reial Acadèmia estimi adients. Igualment serà comunicat oficialment al primer autor firmant dels treballs premiats. El lliurament dels premis tindrà lloc a la solemne sessió inaugural del curs acadèmic de 2021. El secretari general de la Reial Acadèmia reflectirà a la memòria escrita anual una semblança dels patrocinadors.
12. En el cas que el treball guardonat amb el Premi de la Reial Acadèmia fos signat per més d'un autor, el títol d'Acadèmic corresponent sols serà atorgat, obligatòriament, al primer firmant.
13. Els treballs premiats quedaran en propietat de la Reial Acadèmia de Medicina de les Illes Balears, que podrà publicar-los a la seva revista *Medicina Balear*.
14. Els premis no podran dividir-se però podran ser declarats deserts, en el qual cas la quantia dels premis patrocinats es destinarà a beques concedides per un concurs convocat a tal fi.
15. La participació en el present concurs implica l'acceptació total de les bases d'aquesta convocatòria, de la que la interpretació exclusiva serà d'aquesta Reial Acadèmia.

Tota la informació complementària d'aquesta convocatòria es publicarà a la web corporativa ramib.org

El secretari general,

Antoni Cañellas Trobat

Vist-i-plau del president,

Macià Tomàs Salvà

Palma, 23 de gener de 2020

RELACIÓ D'ACADÈMICS

COMISSIONS I SECCIONS

Relació nominal dels senyors acadèmics per ordre d'antiguitat

Nom i llinatges	Data ingrés	Seient
ACADÈMICS D'HONOR		
Excm. Sr. Santiago Grisolía García	22.04.2003	
Excm. Sr. Ciril Rozman Borstnar	05.10.2007	
ACADÈMICS EMÈRITS		
M. I. Sr. Arnau Casellas Bernat C/ de F. Vidal i Sureda, 50, bl. IV, 3r 2a, 07015, Palma	6.03.2018	
ACADÈMICS NUMERARIS		
1. M. I. Sra. Juana M. Román Piñana C/ d'Alferes G. Moro, 3 (Sant Agustí), 07015, Palma	28.02.1978	LL
2. M. I. Sr. Josep Tomàs Monserrat Pl. del Fortí, 4, 4t B, 07011, Palma	16.10.1980	G
3. M. I. Sr. Bartomeu Anguera Sansó Passeig de Cala Gamba, 20, 5è A, 07007 Palma	22.11.1990	N
4. M. I. Sr. Bartomeu Nadal Moncadas Av. del Comte de Sallent, 17, 07003, Palma	31.01.1991	K
5. M. I. Sr. Alfonso Ballesteros Fernández C/ de Xile, 8, 07014, Palma	30.05.1991	Q
6. M. I. Sr. Francesc Bujosa i Homar Av. del Cid, 56 (Son Ferriol), 07198, Palma	18.02.1993	J
7. M. I. Sr. Ferran Tolosa i Cabaní C/ de Noruega, 9, 07015, Palma	05.12.1996	D
8. Excm. Sr. Macià Tomàs Salvà C/ d'Álvaro de Bazán, 3, esc. 1a, 1r A, 07014, Palma	05.02.1998	P
9. M. I. Sra. Joana M. Sureda Trujillo C/ del 2 de maig, 30, 1r, 07015, Palma	20.04.1999	O
10. M. I. Sr. Joan Buades Reinés Passeig Marítim, 12, 8è A, 07014, Palma	07.10.1999	V

11. M. I. Sr. José L. Olea Vallejo Es Barranc, 32, 2n, 2a (Cas Català Nou), 07181, Calvià	02.12.2003	R
12. M. I. Sr. Pere Riutord Sbert C/ de Rosa Canals, 25 A (Son Sardina), 07120, Palma	15.12.2005	E
13. M. I. Sr. Joan Besalduch Vidal C/ del Puig des Capità, 19 (Bendinat), 07181, Calvià	04.12.2007	I
14. M. I. Sr. Fèlix Grases Freixedas Institut Universitari d'Investigació en Ciències de la Salut Carretera de Valldemosa, km 7.5, 07122, Palma	29.04.2008	F
15. M. I. Sr. Antoni Cañellas Trobat C/ de la Reina Esclaramunda, 4, 6è A, 07003, Palma	04.11.2008	T
16. M. I. Sr. Josep Francesc Forteza Albertí C/ de Tous i Maroto, 5A, 3r C, 07001, Palma	21.06.2011	B
17. M. I. Sr. Jordi Ibáñez Juvé C/ del Marquès de la Sènia, 37, 8è D, 07014, Palma	22.02.2013	S
18. M. I. Sr. Joan March Noguera Avinguda de Joan Miró, 186, 07015, Palma	22.03.2013	Z
19. M. I. Sr. Àngel Arturo López González Camí de Jesús, 40, 07010, Palma	26.04.2013	C
20. M. I. Sra. Pilar Roca Salom C/ de les Penyes, 53, 07609 (Cala Pi), Lluçmajor	27.10.2016	Y
21. M. I. Sr. Javier Cortés Bordoy C/ d'Alfons el Magnànim, 29, 07004, Palma	23.11.2016	L
22. M. I. Sr. Lluís Masmiquel Comas C/ de Montemar, 8, 07600, Palma	29.11.2017	U
23. M. I. Sr. Sebastià Crespí Rotger C/ de Son Armadans, 8, Bloc 3 3A, 07014, Palma	23.10.2018	M
24. M. I. Sra. Antònia Barceló Bennassar C/ Bartomeu Pons i Coll, 3, Bloc F 3L, 07015, Palma	21.03.2019	a
25. M. I. Sr. Javier Garau Alemany Camí de Son Brondo 4, 07240, Sant Joan Apartat de Correus 63, 07510 Sineu	13.06.2019	X
26. M. I. Sr. Jordi Reina Prieto C/ Federico García Lorca, 4-2D, 07014, Palma	17.10.2019	H
27. M. I. Sr. Joan M. Benejam Gual C/ Escriptor Joan Cortada 6, 4ª B, 07013 Palma	12.11.2019	b

ACADÈMICS SUPERNUMERARIS

1. M. I. Sr. Àlvar Agustí García-Navarro	27.10.1998
2. M. I. Sra. Marta Emma Couce Matovelle	19.01.2010

Acadèmics corresponents nacionals per premi

1. Sr. Fermín Palma Rodríguez
2. Sr. Bartolomé Mestre Mestre
3. Sr. Manuel Roig Tarín
4. Sr. Jaime F. Cifre Sastre
5. Sr. Juan Soler Ramón
6. Sr. Jaime Mulet Meliá
7. Sr. Antonio Contreras Mas
8. Sr. Gabriel Forteza González
9. Sr. Javier Olabe Jáuregui
10. Sr. Bartolomé Jaume Roig
11. Sr. Javier Hernández González
12. Sr. Francisco Mir Fullana
13. Sr. Lucio Pallarés Ferreres (1995)
14. Sr. Miguel Fiol Sala (1996)
15. Sr. Alfredo Gómez Jaume (1997)
16. Sr. Miguel Cabrer González (1997)
17. Sr. Estanislao Arana F. de Moya (1998)
18. Sr. Francisco Tadeo Gómez Ruiz (1999)
19. Sr. Federico Gilberto Hawkins Carranza (2000)
20. Sr. José Antonio de Pedro Moro (2002)
21. Sr. Josep Lluís Aguilar Sánchez (2003)
22. Sra. Lourdes Gutiérrez Francés (2004)
23. Sr. José María Raparíz González (2007)
24. Sr. Antoni Contreras Mas (2008)
25. Sr. Jon Olabe Goxencia (2009)
26. Sra. María Gómez Resa (2010)
27. Sra. Malén Sampol López (2011)
28. Sr. Gregorio Rodríguez Boto (2013)
29. Sr. Javier del Pino Sans (2015)
30. Sr. Jordi Martínez Serra (2016)
31. Sra. Rosa González Casquero (2017)
32. Sr. Enrique Salmerón González (2018)
33. Sra. Isabel Valadrón Sucasas (2019)

Acadèmics corresponents nacionals per elecció

1. Sr. Francisco Vilardell Viñas
2. Sr. Fernando Solsona Motrel
3. Sr. José Mª Gil-Vernet Vila
4. Sr. Antonio Caralps Riera
5. Sr. José Bonnín Bonnín
6. Sr. Bartolomé Ribas Ozonas
7. Sr. Francisco Barceló Gomila

8. Sr. Pedro Ventayol Aguiló
9. Sr. Carlos M. Almoyna Rullán
10. Sr. Juan Gil Xamena
11. Sr. Antonio Alastuey Pruneda
12. Sr. Pablo Umbert Millet
13. Sr. Gabriel Pons Irazazábal (1994)
14. Sr. Miguel Triola Fort (1995)
15. Sr. Lorenzo Muntaner Gimbernat (1995)
16. Sr. Vicente E. Torres Esbarranch (2000)
17. Sr. Luís Rojas Marcos (2002)
18. Sr. Miquel Àngel Limón Pons (2003)
19. Sr. Vicente Arroyo Pérez (2004)
20. Sr. José Luís Nieto Amada (2004)
21. Sr. Miquel A. Capó Martí (2005)
22. Sr. Andreu Ripoll Muntaner (2005)
23. Sr. Luís Villalonga Martínez (2006)
24. Sr. José Antonio Lorente Acosta (2006)
25. Sr. Manuel Elices Calafat (2007)
26. Sr. Álvaro Hebrero Oriz (2008)
27. Sr. Luís Alejandro Sintés (2009)
28. Sr. Juan José Badiola Díez (2009)
29. Sr. Leopoldo Forner Navarro (2010)
30. Sr. Miquel Roca Bennàssar (2010)
31. Sr. Miguel Monserrat Quintana (2011)
32. Sr. José Javier Gutiérrez de la Peña (2011)
33. Sr. Antoni Gelabert Mas (2012)
34. Sr. Joan Llobera Cànaves (2012)
35. Sr. Andrés Martínez-Jover (2013)
36. Sra. Teófila Vicente Herrero (2013)
37. Sr. Sebastià Manresa Tejedor (2014)
38. Sr. Guillermo García Manero (2014)
39. Sr. Rafael Fernández-Delgado Cerdá (2015)
40. Sr. Miquel C. Aguiló Juanola (2015)
41. Sr. Josep O. Bonnín Gubianas (2016)
42. Sr. Antonio Fe Marqués (2016)
43. Sra. María José Anadón Baselga (2017)
44. Sr. Lluís Quintana Murci (2018)
45. Sr. Carlos Ivorra Server (2018)
46. Sr. Antonio Pareja Bezares (2019)
47. Sra. Marta Pulido Mestre (2019)

Acadèmics corresponents estrangers

1. Sr. Carlos Dante Heredia García

MEDALLA DR. ORFILA

Dr. Santiago Forteza Forteza (2003)

Dr. Jean Dausset (2005)

Dr. Josep Tomàs Monserrat (2006)

Dr. Alfonso Ballesteros Fernández (2015)

Junta de govern

President

Excm. Sr. Macià Tomàs Salvà

Vicepresident

M. I. Sr. Fèlix Grases Freixedas

Secretari general

M. I. Sr. Antoni Cañellas Trobat

Vice-secretari

M. I. Sr. Josep Francesc Forteza Albertí

Tresorer

M. I. Sr. Joan Besalduch Vidal

Bibliotecari

M. I. Sr. Ferran Tolosa i Cabaní

Comissions

COMISSIÓ CIENTÍFICA

Coordinador: M. I. Sr. Joan Besalduch Vidal

Vocal: M. I. Sr. Josep Francesc Forteza Albertí

Vocal: M. I. Sr. Joan March Noguera

Vocal: M. I. Sr. Jordi Ibáñez Juvé

Vocal: M. I. Sr. Javier Cortés Bordoy

COMISSIÓ DE DOCTORAT

Coordinador: M. I. Sr. Fèlix Grases Freixedas

Vocal: M. I. Sr. Francesc Bujosa Homar

Vocal: M. I. Sr. Joan Buades Reynés

Vocal: M. I. Sr. José Luis Olea Vallejo

Vocal: M. I. Sr. Pere Riutord Sbert

Vocal: M. I. Sr. Joan Besalduch Vidal

Vocal: M. I. Sr. Josep Francesc Forteza Albertí

Vocal: M. I. Sr. Jordi Ibáñez Juvé

Vocal: M. I. Sr. Ángel Arturo López González

COMISSIÓ DE COMUNICACIÓ

Coordinador: M. I. Sr. Joan March Noguera

Seccions

SECCIÓ DE CIÈNCIES FONAMENTALS

President: Francesc Bujosa Homar

Vocal: Fèlix Grases Freixedas

Vocal: María del Pilar Roca Salom

Secretària: Antònia Barceló Bennassar

SECCIÓ D'ESPECIALITATS MÈDIQUES

President: Alfonso Ballesteros Fernández

Vocal: M. I. Sr. Joan Buades Reinés

Vocal: M. I. Sr. Joan Besalduch Vidal

Vocal: M. I. Sr. Josep Francesc Forteza Albertí

Vocal: M. I. Sr. Jordi Ibáñez Juvé

Vocal: M. I. Sr. Lluís Masmiquel Comas

Vocal: M. I. Sr. Javier Garau Alemany

Secretari: M. I. Sr. Jordi Reina Prieto

SECCIÓ D'ESPECIALITATS QUIRÚRGIQUES

President: M. I. Sr. Bartomeu Nadal Moncadas

Vocal: M. I. Sr. Ferran Tolosa i Cabaní

Vocal: M. I. Sr. José Luís Olea Vallejo

Vocal: M. I. Sr. Pere Riutord Sbert

Vocal: M. I. Sr. Antoni Cañellas Trobat

Vocal: M. I. Sr. Javier Cortés Bordoy

Secretari: M. I. Sr. Joan M. Benejam Gual

SECCIÓ DE MEDICINA PREVENTIVA I ADMINISTRATIVA

President: M. I. Sr. Josep Tomàs Monserrat

Vocal: M. I. Sr. Bartomeu Anguera Sansó

Vocal: Excm. Sr. Macià Tomàs Salvà

Vocal: M. I. Sra. Joana M. Sureda Trujillo

Secretari: M. I. Sr. Ángel Arturo López González

SECCIÓ DE MEDICINA PERICIAL

President: M. I. Sr. Bartomeu Nadal Moncadas

Vocal: M. I. Sr. Joan Besalduch Vidal

Secretari: M. I. Sr. Antoni Cañellas Trobat

SECCIÓ DE MEDICINA SOCIAL

Presidenta: M. I. Sra. Joana M. Román Piñana

Vocal: Excm. Sr. Macià Tomàs Salvà

Vocal: M. I. Sra. Joana M. Sureda Trujillo

Secretari: M. I. Sr. Joan Buades Reinés

SECCIÓ DE FARMACOLOGIA I TERAPÈUTICA

President: M. I. Sr. Alfonso Ballesteros Fernández

Vocal: M. I. Sr. Joan Buades Reinés

Vocal: M. I. Sr. Joan March Noguera

Secretari: M. I. Sr. Sebastià Crespí Rotger

SECCIÓ D'HISTÒRIA DE LA MEDICINA

President: M. I. Sr. Josep Tomàs Monserrat

Vocal: M. I. Sr. Francesc Bujosa Homar

Vocal: Excm. Sr. Macià Tomàs Salvà

Vocal: M. I. Sra. Joana M. Sureda Trujillo

Secretari: M. I. Sr. Joan March Noguera

Protectors de la Reial Acadèmia

**Banca March
Conselleria de Presidència
ASISA
Conselleria de Salut
Col·legi Oficial de Metges de les Illes Balears
Patronat Científic del Col·legi Oficial de Metges de les Illes Balears**

Benefactors de la Reial Acadèmia

**Consell de Mallorca
Salut i Força**

Patrocinadors de la Reial Acadèmia

**Clínica Rotger
Metges Rosselló
Grup Hospitalari Quirónsalud
Col·legi Oficial d'Infermeria de les Illes Balears
Associació Espanyola contra el Càncer
Col·legi Oficial de Farmacèutics de Balears**

www.ramib.org